

UNIVERZA V MARIBORU
PRAVNA FAKULTETA

MOJCA DREVENŠEK

**POMEN ZAKONSKE IN REGULATIVNE
UREDITVE INTEGRIRANEGA TRAJNOSTNEGA
POROČANJA DRUŽB**

Diplomsko delo

Maribor, 2012

UNIVERZA V MARIBORU
PRAVNA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO
POMEN ZAKONSKE IN REGULATIVNE
UREDITVE INTEGRIRANEGA TRAJNOSTNEGA
POROČANJA DRUŽB

Študentka: Mojca Drevenšek

Številka indeksa: 71078879

Študijski program: UNI-PRAVO

Študijska smer: Gospodarsko pravo

Mentor: prof. dr. Marijan Kocbek

Maribor, februar 2012

Za strokovno pomoč, odzivnost in konstruktivno usmerjanje pri pripravi naloge se zahvaljujem mentorju prof. dr. Marijanu Kocbeku in Jerneji Prostor.

Mag. Blanki Vezjak hvala za vedno prava vprašanja, pripombe in predloge za dopolnitev in izboljšanje naloge ter razmišljanja o trajnostnem poslovanju družb na sploh.

Kolegoma Darinki Pek Drapal in Andreju Drapalu iz družbe Consensus Komunikacije za odgovorno družbo pa hvala za sooblikovanje priložnosti uresničevanja trajnostnega, morda že kmalu tudi integriranega poročanja slovenskih družb v praksi.

Mojca Drevenšek

Kazalo

1. Uvod: Ali in zakaj danes potrebujemo drugačno poslovno poročanje družb?	5
2. Zakonsko in regulativno urejanje trajnostnega poročanja	8
2.1 Ključne ovire za učinkovito urejanje področja	8
2.2 Možne oblike urejanja	8
2.3 Zgodovinski pregled razvoja in spodbujanja trajnostnega poročanja družb	9
2.4 Aktualni ukrepi za spodbujanje trajnostnega poročanja in integriranja v poslovno poročanje	11
2.4.1 Aktivnosti na ravni EU	12
2.4.2 Aktivnosti na ravni OZN	13
2.4.3 Aktivnosti na ravni IIRC	13
2.4.4 Aktivnosti na ravni standardizacijskih organizacij	14
2.5 Pregled zakonskih in regulativnih ureditev po posameznih državah	15
2.5.1 Brazilija (mesto Buenos Aires)	15
2.5.2 Francija	15
2.5.3 Republika Južna Afrika	16
2.5.4 Malezija	16
2.5.5 Švedska	16
2.5.6 Danska	17
2.5.7 Združeno kraljestvo	17
2.6 Predvidene koristi zakonskega in regulativnega spodbujanja integriranega trajnostnega poročanja	20
3. Ureditev integriranega trajnostnega poročanja v RS	24
3.1 Povezava med osnovami slovenskega bilančnega prava in integriranim trajnostnim poročanjem	24
3.2 Osnove bilančnega prava in prava računovodstva, relevantne z vidika integriranega trajnostnega poročanja	24
3.2.1 Področje urejanja	24
3.2.2 Cilji oziroma namen bilančnega prava	25
3.2.3 Pomen zagotavljanja ustreznih informacij	26
3.2.4 Kompromis urejanja bilančnega prava in računovodstva s formalnim pravom (zakonom) in standardi (regulativa)	26
3.3 Pregled in kratka analiza ključnih določb slovenske zakonodaje in regulative na področju trajnostnega poročanja	27
3.3.1 Ureditev po ZGD-1	28
3.3.2 Vloga Slovenskih računovodskih standardov (SRS)	29
3.3.3 Namen računovodskih izkazov	30
3.3.4 Struktura letnega poročila	30
3.3.5 Formalni vidiki razlikovanja med letnim in poslovnim poročilom	31
3.3.6 Narava in namen poslovnega poročila	32
3.3.7 Vsebina poslovnega poročila	32
3.3.8 Novosti na področju zakonske ureditve poslovnega poročila in povezava s področjem integriranega trajnostnega poročanja	33
3.4 Smernice in priporočila AUKN kot posredna spodbuda k integriranemu trajnostnemu poročanju družb	35
3.4.1 O AUKN RS	35
3.4.2 Kodeks upravljanja družb s kapitalskimi naložbami države	36
3.4.3 Smernice poročanja družb s kapitalskimi naložbami države	37
3.4.4 Priporočila in pričakovanja Agencije glede etičnega kodeksa družb	37
3.5 Aktivnosti na ravni borze z vrednostnimi papirji	38
3.6 Druge, neformalne spodbude za trajnostno poročanje	39

4. Raziskava prakse integriranega trajnostnega poročanja slovenskih gospodarskih družb	40
4.1 Predstavitev metodologije: kabinetna kvalitativna raziskava	40
4.2 Ključna raziskovalna vprašanja	40
4.3 Predstavitev poteka raziskave	41
4.3.1 Prva faza: raziskava tipov (vrst) spletno objavljenih poročil	41
4.3.2 Druga faza: analiza trajnostnih in drugih relevantnih vsebin ter njihove integriranosti v letna oziroma poslovna poročila družb	42
4.4 Ključne predpostavke in omejitve raziskave	46
5. Sklepne ugotovitve in priporočila za spodbujanje integriranega trajnostnega poročanja gospodarskih družb	47
5.1 Pomen integriranega trajnostnega poročanja	47
5.2 Zakonska in regulativna ureditev ter praksa trajnostnega poročanja v RS	47
5.3 Priporočila	48
6. Seznam preglednic in grafičnih prikazov	50
7. Priloge	51
7.1 Priloga št. 1: Tip poročanja 20 največjih slovenskih družb s kapitalskimi naložbami države (stran 51/a)	
7.2 Priloga št. 2: Kvalitativna analiza vsebin (trajnostnih informacij) in njihovega integriranja v letna oziroma poslovna poročila 20 največjih družb s kapitalskimi naložbami države (stran 51/b)	
8. Viri in literatura	52
8.1 Viri	52
8.2 Literatura	52
8.3 Gradiva z medmrežja	54

Povzetek in ključne besede

Obstoječi model poslovnega poročanja, ki zajema predvsem v preteklost usmerjeni pregled poslovanja, v današnjih časih, obremenjenih z zlomom finančnih sistemov in globalno gospodarsko krizo ter žgočimi okoljskimi in družbenimi izzivi, za raznolike skupine deležnikov (na primer vlagatelje, kupce, lokalne skupnosti itd.) ne zagotavlja več dovolj srednje- in dolgoročno relevantnih informacij. Možna rešitev se nakazuje v pristopu k poslovnemu poročanju, ki ga imenujemo integrirano (celovito) poročanje, odlikuje pa ga združevanje in povezovanje (integriranje) podatkov o finančnem poslovanju podjetij z nefinančnimi (t.i. »trajnostnimi«) informacijami o upravljanju družb ter njihovi okoljski in družbeni odgovornosti, vtakani v jedro njihovega poslovanja.

Integrirano poročanje prinaša za gospodarske družbe mnoge nove izzive, dileme in vprašanja, na regulativni, upravljavski, računovodski, revizorski, komunikacijski in mnogih drugih ravneh. Med ključnimi je vprašanje standardov ali vsaj pravil, usmeritev poročanja o omenjenih trajnostnih (upravljavskih, okoljskih in družbenih) vidikih poslovanja.

Ne glede na odprta vprašanja in dileme so se v zadnjem desetletju mnoge države (na primer Danska, Švedska, Združeno kraljestvo, Republika Južna Afrika) zaradi predvidenih koristi trajnostnega in integriranega poročanja (tako na ravni gospodarskih družb kot nacionalnih in globalne ekonomije) odločile za različne pristope k njunemu zakonskemu oziroma regulativnemu spodbujanju. Prav tako potekajo v zvezi s tem različne aktivnosti na ravni EU, OZN in standardizacijskih organizacij; številne organizacije pa so aktivno vključene tudi v Mednarodni svet za integrirano poročanje (IIRC), v okviru katerega trenutno poteka pilotni projekt uresničevanja integriranega poročanja v več kot 50 gospodarskih družbah z vsega sveta.

Tudi v RS trajnostno poročanje ni nova tema. ZGD-1, usklajen z evropskimi direktivami, v 70. členu opredeljuje minimalno vsebino poslovnega poročila in v okviru definicije *celovite analize razvoja* v 2. odstavku omenja tudi *vključevanje informacij, povezanih z varstvom okolja in delavci* ter poudarja ustrezno sklicevanje te analize na zneske v računovodskih izkazih. Z zornega kota širokega nabora vsebin oziroma tem v zvezi s trajnostnim razvojem je opredelitev v zakonu zelo splošna in ohlapna. Pomembne pobude v smeri trajnostnega in integriranega poročanja je zaznati s strani Agencije za upravljanje kapitalskih naložb RS, manj pa s strani borze vrednostnih papirjev in drugih strokovnih ali stanovskih organizacij.

Vendar praksa trajnostnega poročanja, kot smo jo raziskali na vzorcu dvajsetih največjih slovenskih družb s kapitalskimi naložbami države, kaže, da kljub deklarativno bolj ali manj jasni opredelitvi trajnostnih usmeritev poslovanja pri nas resnega integriranja upravljavskih, okoljskih in družbenih informacij v poslovna poročila (na raziskanem vzorcu gospodarskih družb) še ni zaznati.

Odprte so torej možnosti zakonskega, regulativnega in drugega, neformalnega spodbujanja integriranega trajnostnega poročanja družb, pri čemer se lahko zgledujemo po drugih, na tem področju naprednejših državah, oziroma se ustrezno vključimo v razprave in aktivnosti na globalni ravni, predvsem v sklopu Mednarodnega sveta za integrirano poročanje. Ob razumevanju koristi integriranega poročanja je to multidisciplinaren izziv, v katerega celovito uresničitev se morajo vključiti tako pravniki kot regulatorji, odločevalci, računovodje, revizorji, menedžerji, komunikatorji, predvsem pa gospodarske družbe z vsakodnevnim uresničevanjem trajnostnega poslovanja, o katerem bo nato mogoče tudi (integrirano) poročati.

Ključne besede: *poslovno poročanje, trajnostno poročanje, integrirano ali celovito poročanje družb, trajnostni razvoj, trajnostno poslovanje, družbena odgovornost, okoljska odgovornost*

Summary and key words

The existing model of corporate reporting consists primarily of a past-performance oriented overview. Today, when we also have to take into account the collapse of financial systems and the global economic crisis, as well as burning environmental and social issues, this existing reporting model does not provide an adequate medium and long term information for different stakeholders (e.g. investors, customers, local communities etc). One possible solution arises from the concept of a new approach to corporate reporting, referred to as integrated reporting. The main principle of integrated reporting is that it combines, connects (integrates) the information on financial performance of a company with non-financial (i.e. “sustainability”) information on corporate governance, environmental and social accountability, all integrated into the heart of business performance.

Integrated reporting brings with it several new challenges, dilemmas and questions regarding regulatory, managerial, accounting, auditing, communication and other concerns. One of the key challenges is the question of standards or at least guidance and rules regarding reporting on sustainability (governance, environmental and social) aspects of business performance. Despite open questions and dilemmas many countries have decided to encourage mandatory sustainability or integrated reporting in different ways through laws or regulations (e.g. Denmark, Sweden, United Kingdom, South Africa, etc). This is mainly due to the benefits that integrated reporting brings to corporations and the national, as well as, the global economy. There are also several activities being implemented on the EU, UN and standardization organizations’ level. Many corporations and other organizations are involved in the International Integrated Reporting Council that is currently running a pilot integrated-reporting project with more than 50 corporations worldwide.

In the Republic of Slovenia sustainability reporting is not a new topic. Article 70 of the Companies Act - 1 (2006), in compliance with European Directives, defines the minimal content of the business report (as part of the annual report along with the accounting report) and in the context of *comprehensive development analysis* in Paragraph 2 mentions the requirement to *include information regarding the protection of environment and employees*. It also stresses the importance of adequate referring of this analysis to the information in the accounting report. From the viewpoint of broad (governance, environmental and social) issues involved in sustainability reporting the definition mentioned is very general and loose. There are several initiatives being implemented by the Capital Assets Management Agency of the Republic of Slovenia in the direction of encouraging integrated sustainability reporting, but less so by the Slovenian stock exchange and other professional organizations.

As shown by the desk-top analysis of 20 largest companies with State capital investments, sustainable business is more or less clearly defined only on a declarative level. Thorough and comprehensive integration of governance, environmental and social information with financial information in the company business or annual reports is not present yet (at least not in the researched sample).

Consequently, there are several opportunities for legal, regulatory and other informal encouragement of integrated corporate reporting for Slovenian companies. We can take a look at regulations approach in other, in this respect, more advanced countries and/or take part in discussions and activities at a global level, especially the International Integrated Reporting Council. Taking into account the benefits of integrated reporting, this makes a multi-disciplinary challenge that can be met through involvement of lawyers, regulators, decision-makers, accountants, auditors, business leaders, communicators, and above all the companies by implementing sustainable every-day business practices which can then also be reported about (in an integrated manner).

Key words: annual and business reporting, sustainability reporting, integrated reporting, sustainable development, sustainable business performance, corporate social responsibility, environmental accountability

1. Uvod: Ali in zakaj danes potrebujemo drugačno poslovno poročanje družb?

Letno poročanje gospodarskih družb o poslovanju, v okviru tega pa tudi poslovno poročanje¹ postaja v času zloma finančnih sistemov in globalne gospodarske krize na eni strani ter vse bolj žgočih okoljskih (še posebej podnebne spremembe, varovanje virov pitne vode, odgovorno ravnanje z odpadki, ohranjanje biotske raznovrstnosti itd.) in družbenih (na primer odnosi z zaposlenimi, lokalnimi skupnostmi; vprašanje človekovih pravic itd.) vse pomembnejši dejavnik izkazovanja transparentnosti in odgovornosti ter trajnostne naravnosti njihovega delovanja.² V zadnjih letih se nekatere vodilne gospodarske družbe po vsem svetu odločajo za pristop k poročanju, ki združuje in povezuje (integrira) podatke o finančnem poslovanju z nefinančnimi podatki o upravljanju družb (angl. corporate governance) ter podatki o njihovi ekonomski in upravljavski ter okoljski in družbeni³ odgovornosti. To pomeni po eni strani intenzivnejše vključevanje opisnih (besedilnih) informacij o okoljskih, družbenih in upravljavskih vidikih poslovanja v računovodsko poročilo oziroma razkritja (pojasnila) k računovodskim izkazom, kjer je to vsebinsko primerno oziroma poslovno relevantno, po drugi strani pa intenzivnejše oblikovanje in vključevanje kvantitativnih (številčnih) podatkov o omenjenih (okoljskih, družbenih in upravljavskih) vidikih poslovanja v poslovno poročilo⁴.

Kot ugotavljajo strokovnjaki⁵, namreč gospodarske družbe na dolgi rok ne morejo uspevati v svetu, v katerem je zaupanje deležnikov vanje in druge organizacije močno načeto. Tako je treba ponovno premisliti in prilagoditi različne upravljavske koncepte, sisteme in orodja, ki so se

---

¹ Vse gospodarske družbe in samostojni podjetniki morajo za vsako poslovno leto, na podlagi zaključenih poslovnih knjig, sestaviti letne računovodske izkaze in izdelati letno poročilo. Od letnega poročila moramo ločiti poslovno poročilo, ki je njegov sestavni del (bodisi obvezen bodisi neobvezen). V poslovnem poročilu gospodarska družba predstavi podatke, ki se nanašajo na poslovanje in delovanje organizacije, a niso razkriti v računovodskem poročilu oziroma računovodskih izkazih s pojasnili. Prim: Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša: Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009.

² Prim: Tomorrow's Corporate Reporting: A critical system at risk, Chartered Institute of Management Accountants, PwC, 2011. URL: www.pwc.co.uk/eng/publications/tomorrows-corporate-reporting-a-critical-system-at-risk.html, str. 2-3. Avtorji poročila navajajo zanimive podatke iz družbenega okolja in predvsem poslovnega sveta, ki narekujejo (tudi) konceptualno spremembo poslovnega poročanja družb.

³ Tukaj mislimo na družbeno odgovornost v ožjem smislu, torej odgovornost podjetja do družbenega okolja oziroma skupnosti (lokalnih, regionalnih, nacionalnih ali nad-nacionalnih), v katerih podjetje deluje oziroma na katere s svojim delovanjem vpliva. Sem sodijo tudi vprašanja, povezana z delavci oziroma zaposlenimi, njihovimi pravicami, plačilom, zdravjem in varnostjo pri delu itd. Tudi smernice trajnostnega poročanja GRI G3 (glej www.globalreporting.org) kategorijo »družbenega« (poleg enakovrednih »okoljskega« in »ekonomskega« stebra) razdelijo na štiri podkategorije: delo, človekove pravice, družba in odgovornost za izdelke. Družbena odgovornost podjetja v širšem smislu (oziroma »celovita odgovornost podjetja« ali samo »odgovornost podjetja«, kot jo različno poimenujejo teoretiki in praktiki družbene odgovornosti) namreč zajema vse tri vsebinske stebre trajnostnega razvoja: ekonomski, okoljski in družbeni vidik. Prim: Drevenšek Mojca, Vezjak Blanka, Celovito (integrirano) poročanje, Zbornik 15. Slovenske konference o odnosih z javnostmi, PRSS – Slovensko društvo za odnose z javnostmi, Ljubljana, 2011.

⁴ Prim: Drevenšek Mojca, Vezjak Blanka, Konec ločevanja letnih in trajnostnih poročil? MG, revija Združenja Manager, št. 19, Ljubljana, 2011, str. 26-27.

⁵ Prim: Eccles Robert G., Krzus Michael P., One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy, John Wiley & Sons, Hoboken, New Jersey, 2010, str. 22-27.

še pred nekaj leti zdeli ustrezni. Mednje nedvomno sodi tudi sistem korporativnega (letnega in v njegovem okviru poslovnega) poročanja.

»Obstoječi model finančnega poročanja je nastal v 30. letih prejšnjega stoletja za potrebe industrijske družbe. V splošnem ponuja v preteklost usmerjeni pregled poslovanja, ne zagotavlja pa zadostnih relevantnih informacij za odločanje v današnjem času. Premalo pozornosti je posvečene vlagateljem, analitikom in širši skupnosti deležnikov.«⁶ V običajni praksi korporativnega poročanja (tako slovenskih, kot tudi evropskih in globalnih gospodarskih družb) se to kaže na primer skozi skope vsebine, povezane z razkritji poslovnih strategij, vplivov na okolje, inovativnosti, upravljanja človeških virov, odnosov z lokalnimi skupnostmi, zvestobe porabnikov ter poslovnih tveganj v zvezi s podnebnimi spremembami, pomanjkanjem virov pitne vode ter drugih žgočih javnih tem.

Samostojna, od letnih oziroma poslovnih poročil ločena trajnostna poročila ali poročila o uresničevanju (družbene) odgovornosti, ki so v današnjem času pogosta poročevalska praksa družb, te vrzeli na morejo nadomestiti. Praviloma namreč ne zmorejo vzpostaviti tesnejše povezave s številčnimi (finančnimi) in neštevilčnimi (opisnimi) podatki, zajetimi v letnem poročilu (tako v njegovem računovodskem delu kot tudi v poslovnem poročilu).

Kaj torej gospodarske družbe na eni strani in različne skupine deležnikov kot uporabnikov letnih poročil (na primer lastniki oziroma delničarji, vlagatelji, lokalne skupnosti, porabniki, nevladne organizacije itd.) potrebujejo in pričakujejo danes? Skupni imenovalec potreb in pričakovanj obeh strani je: celovit, pregleden, notranje in zunanje vsebinsko povezan ter delujoč, življenjski sistem poročanja o različnih, medsebojno povezanih vidikih delovanja in poslovanja družb. Koncept in orodje, ki se ponuja pod nazivom *integrirano poročanje oziroma (slovenjeno) celovito poročanje*, zajema prav to. Celovito poročanje je menedžerska praksa v nastajanju oziroma prihajanju⁷. Gre za trend, ki se ga je v svetu doslej dejansko poslužilo le nekaj najbolj naprednih in odgovornih gospodarskih družb. Zajema združevanje (integriranje) podatkov o finančnih in nefinančnih (okoljskih, družbenih in upravljavskih) rezultatih poslovanja. Gre za celovit pristop, ki omogoča deležnikom razumeti dejansko delovanje gospodarske družbe, njeno umestitev v družbeno in naravno okolje ter predvidene dolgoročne posledice odločitev in dejanj njenega vodstva.

Ideja celovitega (integriranega) poročanja oziroma integriranja (obstoječih) trajnostnih poročil ali poročil o trajnostnem razvoju v letna oziroma poslovna poročila gospodarskih družb prinaša mnoge prednosti in koristi v primerjavi z obstoječim modelom korporativnega poročanja. Hkrati pa seveda prinaša tudi mnoge nove izzive, dileme in vprašanja, tako na upravljavski kot računovodski ravni. Med ključnimi vprašanji, ki se zastavljajo, je vprašanje standardov poročanja

---

⁶ Krzus Mike, *Integrated Reporting – if not now, when?*, IRZ, št. 6, 2011, str. 274.

⁷ Glede ekonomskih, socioloških in psiholoških motivacij vodstev družb, vlagateljev, skupnosti in drugih deležnikov za odlično poslovno poročanje glej tudi Brennan Niamh, *Theoretical Perspectives on Corporate Narrative Disclosures: New Insights from Psychology, Sociology, and Critical Perspectives*, University of Sydney, 2010, str. 11-18.

o nefinančnih vidikih poslovanja oziroma načina povezovanja finančnih in nefinančnih podatkov o poslovanju, ki naj jim gospodarske družbe, ki se odločijo za celovit (integriran) pristop k poročanju, sledijo⁸.

Kako torej spodbuditi vodstva gospodarskih družb, da se bodo poslužila sodobnega, v prihodnost usmerjenega, uravnoteženega, pa vendar še ne dokončno izdelanega in nedorečenega modela celovitega korporativnega poročanja? K temu jih lahko spodbudijo lastna ozaveščenost, tekmeči na trgu, pritisk finančne ali druge (lokalne, nevladne itd.) skupnosti ali pa zakonska ureditev oziroma regulativa.

V nalogi se najprej posvečamo pristopom k zakonskemu in regulativnemu urejanju integriranega trajnostnega poročanja v različnih državah ter na naddržavni ravni in v okviru nekaterih mednarodnih organizacij (OZN, IIRC - Mednarodni svet za integrirano poročanje). Sledi pregled ureditve letnega in poslovnega (ter v okviru slednjega tudi trajnostnega) poročanja v Sloveniji, in sicer zaporedoma ureditev po ZGD-1 in v Slovenskih računovodskih standardih. Posebna pozornost je posvečena tudi aktualnim smernicam in pričakovanjem Agencije za upravljanje kapitalskih naložb RS (AUKN) glede korporativnega upravljanja in poročanja družb s kapitalskimi naložbami države.

Obstoječo prakso trajnostnega poročanja slovenskih gospodarskih družb smo raziskali na vzorcu 20 največjih družb s kapitalskim deležem države. Na podlagi analize objavljenih poročil na spletnih mestih družb smo raziskovali, ali in kako trajnostno poročajo (v samostojni publikaciji ali znotraj letnega oziroma poslovnega poročila) ter ali in kako trajnostne informacije integrirajo (združujejo, povezujejo) z drugimi poslovnimi vsebinami letnega poročila. Na podlagi ugotovitve, da je trajnostno poročanje za slovenske gospodarske družbe že običajna praksa, niso pa še trajnostne informacije v njihovih poročilih integrirane s finančnimi podatki o poslovanju, smo v sklepnem delu naloge podali nekaj priporočil za spodbujanje družb na tem področju.

---

⁸ Prim: Eccles Robert G., Serafaim George, Accelerating the Adoption of Integrated Reporting, CSR Index, Innovatio Publishing, januar 2011, str. 78-82.

2. Zakonsko in regulativno urejanje trajnostnega poročanja

2.1 Ključne ovire za učinkovito urejanje področja

Vprašanje različnih oblik zakonskega in regulativnega urejanja poročanja o okoljskih, družbenih in upravljaljskih temah (v nadaljevanju, kadar gre za skupek vseh treh navedenih tem: trajnostno poročanje) na globalni ravni ni novost, ampak je prisotno že več desetletij. V 70. letih prejšnjega stoletja so se pojavili prvi poskusi poročanja o omenjenih temah, vendar so v 80. letih aktivnosti na tem področju pretežno zamrle. V sredini 90. let prejšnjega stoletja pa so se ponovno pojavile razprave o ureditvi področja trajnostnega (ali ločeno: okoljskega in družbenega poročanja)⁹.

Med glavnimi splošnimi ovirami za učinkovito zakonsko oziroma regulativno urejanje omenjenega področja so naslednje¹⁰:

- odsotnost jasne definicije koncepta trajnostnega razvoja in trajnostnega poročila (oziroma okoljskega poročila, poročila o družbeni odgovornosti itd.) in odsotnost opredelitve njegovih ključnih vsebin;
- prostovoljna narava priprave omenjenih poročil, brez standardiziranih zahtev (vsebinskih, oblikovnih), kar oteži njihovo medsebojno primerjanje;
- omejen interes vodstev in delničarjev (ne pa tudi drugih deležnikov!) za poročanje o okoljskih, družbenih in upravljaljskih vsebinah, ki na prvi pogled (in le na prvi) nimajo neposredne povezave s finančnimi rezultati poslovanja.

2.2 Možne oblike urejanja

Ne glede na navedene ovire pa se v različnih državah in pravnih ureditvah pojavljajo različne oblike zakonskega oziroma regulativnega urejanja področja trajnostnega (okoljskega, družbenega, upravljaljskega) poročanja. Najdemo jih lahko na premici med dvema skrajnima točkama, ki ju v praksi težko zasledimo: prva skrajna točka namreč pomeni skrajno nevmešavanje (t.j. odsotnost vsakršne formalne ureditve) zakonodajalca oziroma regulatorja na področju korporativnega poročanja in še posebej trajnostnega poročanja, druga skrajna točka pa pomeni oblikovanje zakonsko ali prek regulativnih aktov eksplicitno predpisanih vsebin in oblik trajnostnega poročanja, vključno z navedenimi indikatorji uresničevanja trajnostnega razvoja ter metodami njihovega povezovanja s podatki v računovodskem oziroma poslovnem poročilu. Prav slednje je ambicija nekaterih aktualnih dogajanj in projektov na globalni ravni, še posebej

---

⁹ Prim: Villiers Charlotte, *Corporate Reporting and Company Law*, Cambridge Studies in Corporate Law, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, str. 228.

¹⁰ Prim: Villiers Charlotte, op. c. , str. 228-229.

pilotnega projekta Mednarodnega odbora za integrirano poročanje (angl. IIRC - The International Integrated Reporting Council¹¹), vendar je pot do tega cilja predvidoma še dolga.

Na premici med navedenima skrajnima točkama lahko država oziroma zakonodajalec ali drugi, regulatorni organi zavzamejo različne položaje, ki jih lahko v grobem razporedimo v naslednje štiri skupine¹²:

- država - zakonodajalec oziroma regulatorni organi na različne neformalne načine spodbudijo, motivirajo, nagradijo oziroma izpostavijo kot primere dobre prakse tiste družbe, ki v svoja letna poročila na ustrezne načine vključijo trajnostne vidike svojega poslovanja oziroma pripravijo celovito (integrirano) poročilo;
- svojo moč zakonskega urejanja lahko država oziroma zakonodajalec prepusti regulatornim organom ali drugim organizacijam z lastnimi pristojnostmi (angl. self-regulating authorities), kot so na primer borza (organiziran trg vrednostnih papirjev), združenje revizorjev (pri nas SIR - Slovenski inštitut za revizijo) ali druge strokovne in stanovske organizacije. Te organizacije lahko nato pripravijo in objavijo za gospodarske družbe (kot svoje člane ali udeležence na trgu) obvezujoče ali neobvezujoče akte (statute, pravilnike, smernice, navodila itd.) na področju trajnostnega poročanja in njegovega integriranja v letna (računovodska in/ali poslovna) poročila gospodarskih družb;
- država prek svojih organov (agencij, svetov, uradov itd.)¹³ priporoči oziroma predlaga družbam, da pri poročanju upoštevajo konkretne (prostovoljne) smernice, pri čemer se lahko sklicuje tudi na mednarodne standarde, kot so GRI (Global Reporting Initiative)¹⁴ ali UNGC (United Nations Global Compact)¹⁵;
- zakonodajalec prek zakonov ali drugih formalnih pravnih aktov neposredno ureja področje trajnostnega poročanja gospodarskih družb, zato govorimo o zakonsko obveznem trajnostnem oziroma integriranem poročanju.

2.3 Zgodovinski pregled razvoja in spodbujanja trajnostnega poročanja družb

V nadaljevanju se v kratkem pregledu zgodovinskega razvoja trajnostnega poročanja gospodarskih družb od 70. let prejšnjega stoletja naprej še posebej posvečamo vlogi države oziroma zakonodajalca in drugih regulatorjev. Kot je razvidno, je (bila) v nekaterih pravnih ureditvah vloga zakonodajalca šibkejša in prenesena na druge strokovne ali stanovske

---

¹¹ Glej: www.theiirc.org.

¹² Prim: Ioannou Ioannis, Serafaim George, The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting, Working Paper, Harvard Business School, 2011, str. 7-9.

¹³ Pri nas ima tako vlogo Agencija za kapitalske naložbe RS: www.auknrs.si.

¹⁴ Glej www.globalreporting.org

¹⁵ Glej <http://www.unglobalcompact.org>

organizacije, v drugih pa močnejša¹⁶.

V 60., predvsem pa 70. letih prejšnjega stoletja so se v različnih razvitih zahodnih državah (Evropa in ZDA) začeli pojavljati prvi poskusi trajnostnega poročanja, ki so sprva zajemali predvsem družbene vidike poslovanja družb. Pojavili so se kot posledica naraščajočega zavedanja odgovornosti do zunanjega (družbenega) okolja. Med pionirji na tem področju sta bili Nizozemska in Francija (obe na področju družbenega poročanja), sledile pa so jim Nemčija, Švica in Avstrija (predvsem na področju okoljskega poročanja).

V 80. letih prejšnjega stoletja so se v anglosaksonskem svetu pojavili prvi investicijski skladi, ki so delovali na podlagi etičnih načel¹⁷, predvsem po metodi tako imenovanega negativnega (izločevalnega) pregledovanja (screeninga)¹⁸, to je izločanja družb z neustreznim družbenim oziroma etičnim delovanjem iz svojega investicijskega portfelja (na primer industriji tobaka in alkoholnih pijač).

Z vidika okoljskega poročanja je bilo prelomno leto 1989 zaradi nesreče tankerja družbe Exxon, ki je v morje pri Aljaski razlil ogromno količino nafte. Ameriško neprofitno omrežje CERES¹⁹ (ustanovljeno istega leta), v katerega so vključeni investitorji, okoljske organizacije in civilne interesne skupine, ki sodelujejo z gospodarskimi družbami na področju soočanja z različnimi izzivi trajnostnega razvoja, je po omenjeni nesreči na Aljaski objavilo tako imenovana *načela CERES* (angl. CERES Principles).

Omenjena načela pokrivajo deset ključnih področij, na katera morajo biti trajnostno, predvsem pa okoljsko odgovorne družbe še posebej pozorne, si na teh področjih zastavljati jasne cilje, spremljati njihovo uresničevanje in o tem poročati. Gre za naslednja področja:

- varovanje biosfere,
- trajnostna raba naravnih virov,
- zmanjševanje in odgovorno odlaganje odpadkov,
- varčevanje z energijo,
- zmanjševanje (obvladovanje) tveganj,
- varni izdelki in storitve,
- varovanje okolja,
- obveščanje javnosti,
- predanost vodstva,
- revidiranje in poročanje.

---

¹⁶ Prim: Ioannou Ioannis, Serafaim George, The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting, Working Paper, Harvard Business School, 2011, str. 8-11.

¹⁷ Angl. Ethical Investment Funds.

¹⁸ Angl. Negative screening.

¹⁹ CERES, angl. Coalition for Environmentally Responsible Economies.

V 90. letih prejšnjega stoletja so postala okoljska in družbena poročila vse pogostejša, čeprav predvsem prostovoljna praksa gospodarskih družb. Vsebina teh poročil je postala vse obsežnejša, pri tem pa so se gospodarske družbe posluževale novih, nefinančnih kazalnikov²⁰ merjenja uspešnosti poslovanja. Med ključnimi dejavniki vpliva na trajnostno poročanje družb v tem obdobju lahko omenimo:

- zakonske in regulativne zahteve (gospodarsko pravo, pravo družb, računovodski standardi),
- kreativnost in inovativnost vodstev družb na področju poročanja zaradi potrebe po povečevanju ugleda družb ter
- nova pričakovanja in zahteve, pritiski civilne družbe (na primer lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij itd.) v odnosu do poslovanja in delovanja gospodarskih družb.

Pomemben mejnik v omenjenem desetletju je bilo leto 1997, ko sta že omenjeno omrežje CERES in okoljski program Združenih narodov²¹ izdala smernice GRI²² za korporativno poročanje o tako imenovanem trojnem izidu²³, t.j. o ekonomskih in upravljaljskih, okoljskih ter družbenih vidikih poslovanja. Temeljni namen smernic GRI je (bil) vpeljati sistematično in red, kot ju poznamo pri finančnem poročanju, tudi za področje trajnostnega poročanja.

2.4 Aktualni ukrepi za spodbujanje trajnostnega poročanja in integriranja v poslovno poročanje

V zadnjih letih se poslovni svet (pa tudi politični, medijski itd.) sooča z erozijo zaupanja²⁴. Aktualna dogajanja na področju spodbujanja trajnostnega poročanja in njegovega integriranja v letno oziroma poslovno poročanje družb moramo zato povezati vsaj z naslednjimi dejavniki²⁵, ki sooblikujejo stališče, da družb na področju trajnostnega poročanja ne moremo oziroma ne smemo prepustiti zgolj prostovoljnemu pristopu:

- odmevni korporativni škandali,
- globalna ekonomska in finančna kriza,
- vse bolj žgoči družbeni²⁶ in okoljski²⁷ problemi in pritiski.

---

²⁰ Na primer KPI (angl. Key performance indicators) ali primer podjetja The Body Shop, ki je leta 1995 objavilo svoje poročilo o vrednotah (angl. Value Report), v katerem je vpeljalo nove metrike poročanja o družbenih in okoljskih vprašanjih in vprašanjih zaščitne živali.

²¹ UNEP, angl. United Nations Environmental Program.

²² Angl. Global Reporting Initiative, glej www.globalreporting.org.

²³ Angl. Tripple bottom line.

²⁴ Glej na primer Edelman Trust Barometer 2011 ali Roth, Felix, Who can be trusted after the financial crises?, CEPS Working Document št. 322, CEPS – Centre for European Policy Studies, 2009, str. 22-26.

²⁵ Prim: Ioannou Ioannis, Serafaim George, The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting, Working Paper, Harvard Business School, 2011, str. 8-11.

²⁶ Na primer brezposelnost, revščina, socialna neenakost, korupcija.

Na področju trajnostnega poročanja smo tako v zadnjih letih pričali pomembnim premikom v zvezi z uvajanjem različnih ukrepov za spodbujanje aktivnosti gospodarskih družb ter prizadevanjem za oblikovanje smernic in standardov za integriranje trajnostnih informacij (t.j. praviloma ne-finančnih podatkov o uresničevanju trajnostnega razvoja) v obstoječa letna (računovodska in poslovna) poročila. V nadaljevanju podajamo pregled aktivnosti po geografskih območjih (EU) oziroma organizacijah (OZN, IIRC in standardizacijske organizacije)²⁸. Nato pa sledi pregled zakonskih in regulativnih ureditev področja trajnostnega (in ponekod tudi že integriranega) poročanja po posameznih državah. V zaključku tega poglavja opredeljujemo nekaj temeljnih koristi zakonskega in regulativnega spodbujanja aktivnosti družb na tem področju.

2.4.1 Aktivnosti na ravni EU

Evropska komisija je v letu 2009 spodbudila niz delavnic z različnimi deležniki (strokovnjaki in znanstveniki, raziskovalci, predstavniki poslovne javnosti, odločevalci, predstavniki nevladnih organizacij itd.) na temo razkritij podatkov o okoljskih in družbenih vidikih delovanja družb ter njihovem upravljanju²⁹. V okviru delavnic je potekala tudi razprava o možnih načinih spodbujanja trajnostnega poročanja, ki je vključevala tudi opcijo zakonskega oziroma regulativnega urejanja področja. V letu 2011 je od aprila do julija potekalo posvetovanje z deležniki za pripravo Okvira EU za upravljanje podjetij³⁰, v katerem je posredno obravnavano tudi področje poročanja družb, in sicer v točkah 1.5 (obvladovanje tveganj)³¹, 2.1 (sodelovanje delničarjev) in 3. (načelo »izpolnjuj ali utemelji«³²; nadzor in izvajanje pravilnikov o upravljanju družb)³³.

---

²⁷ Na primer emisije ogljikovega dioksida, zaloge pitne vode, ravnanje z odpadki, raba energije.

²⁸ Za pregled ogrodij trajnostnega poročanja oziroma poročanja o okoljskih, družbenih in upravljaljskih vidikih poslovanja podjetij glej tudi Environmental, Social and Governance (ESG) indicators in annual reports: An introduction to current frameworks, Federation of European Accountants (FEE), 2011, str. 7. V dokumentu so predstavljene naslednje smernice (v oklepaju so pripisane organizacije, ki so jih pripravile oziroma objavile): Connected Reporting Framework (A4S); KPI za ESG, t.j. okoljski/družbeni/upravljaljski indikatorji, angl. Environment/Social/Governance (DVFA); trajnostna vrednost, angl. Sustainable Value (EABIS); smernice trajnostnega poročanja (GRI); smernice indikatorjev družbene odgovornosti (UNCTAD).

²⁹ Angl. ESG (environment, social, governance) disclosure.

³⁰ Angl. Green Paper on Corporate Governance in Europe. Več informacij: URL:

http://ec.europa.eu/internal_market/company/modern/corporate-governance-framework_en.htm (27.12.2011).

³¹ Razviti je treba ustrezno kulturo tveganja in vzpostaviti ureditev za ustrezno obvladovanje tveganj. Nekatera podjetja se lahko soočajo s tveganji, ki močno vplivajo na družbo kot celoto: tveganja za okolje zaradi podnebnih sprememb, zdravje, varnost zaposlenih pri delu, človekove pravice itd. Drugi upravljajo pomembno infrastrukturo, katere nepravilno delovanje ali uničenje bi lahko imelo hude čezmejne posledice. Zelena knjiga: Okvir EU za upravljanje podjetij, Evropska komisija, 2011, slovenski prevod, str. 9-10. URL: ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/com2011-164_sl.pdf (7. 1. 2012)

³² Angl. »comply or explain«, ki je kot načelo uveljavljeno tudi na področju poročanja gospodarskih družb.

³³ Vodstva družb, vlagatelji in regulatorni organi menijo, da je pristop »izpolnjuj ali utemelji« primerno orodje za upravljanje družb. Pomeni namreč, da morajo družbe, ki se odločijo za odstopanje od kodeksa o njihovem upravljanju, predložiti podrobne, natančne in konkretne razloge za odstopanje. Največja prednost tega pristopa je prilagodljivost, saj družbam omogoča prilagajanje prakse upravljanja glede na lastne posebnosti (upoštevajoč na primer velikost družbe, sestavo delničarjev in posebnosti panoge oziroma sektorja delovanja). Prevladuje tudi mnenje, da so tako družbe bolj

2.4.2 Aktivnosti na ravni OZN

Na ravni OZN (Organizacija Združenih narodov) je pomembna pobuda združevanja borz vrednostnih papirjev, ki uresničujejo trajnostne usmeritve (angl. SSE ali Sustainable Stock Exchanges³⁴). Gre za pobudo različnih organizacij, ki delujejo pod okriljem OZN³⁵. SSE je v letih 2009 in 2010 organizirala globalne konference, delavnice in posvetovanja, na katerih so obravnavali tudi možne načine integriranja trajnostnih podatkov o poslovanju v letna (računovodska in poslovna) poročila. Januarja 2011 so vlagatelji, združeni v UNPRI, ki upravljajo z vrednostjo 1,6 trilijona ameriških dolarjev (=1,6 x 10 na 12), posredovali pismo največjim 30 svetovnim borzam, v katerem so apelirali na vodstva borz, da spodbujajo odgovorno upravljanje družb in razkritja glede obravnave trajnostnih informacij na ravni vodstev družb. Glede trajnostnega poročanja so v pismu še posebej izpostavili pomen posvetovanja z vodstvi družb, ki trgujejo na njihovih organiziranih trgih vrednostnih papirjev, glede integriranja trajnostnih informacij v dolgoročne strateške odločitve, komuniciranja o tem na spletnih mestih družb in prek letnih poročil ter jih eksplicitno spodbudile k integriranemu poročanju³⁶.

2.4.3 Aktivnosti na ravni IIRC

Na področju spodbujanja in standardizacije trajnostnega poročanja in njegovega integriranja z letnim (računovodskim in poslovnim) poročanjem je pomemben mejnik ustanovitev Mednarodnega sveta za integrirano poročanje (IIRC ali International Integrated Reporting Council³⁷) avgusta 2010.

---

odgovorne, saj jih sistem sili k razmisleku o ustreznosti praks njihovega upravljanja in jim zastavlja cilje. Vendar pa so s pristopom »izpolnjen ali utemeljen« v EU tudi težave, saj pristop zmanjšuje učinkovitost okvira za upravljanje družb na ravni EU in omejuje uporabnost sistema. Nekateri popravki so nujni, vendar rešitve ne bi smele spremeniti bistva pristopa, ampak bi morale prispevati k učinkovitemu delovanju z izboljšanjem kakovosti informacij v poročilih. Nujno bi tudi morale biti vključene v zakonodajo in ne podane le v obliki priporočil. Kakovost poročil, ki jih družbe pripravijo o svojem upravljanju, je namreč v primeru odstopanja od priporočil iz pravilnika o upravljanju družb na splošno nezadovoljiva, vendarle pa te razlage uporabljajo vlagatelji pri odločanju in ocenah vrednosti družb. V več kot 60 odstotkih primerov družbe, ki so se odločile, da ne bodo upoštevale priporočil, niso predložile ustreznih razlag, ampak enostavno zabeležile, da so odstopale od priporočil brez nadaljnje razlage ali s preveč splošno oziroma omejeno razlago. Omenjen je primer švedske dobre prakse na tem področju (pravilnik o upravljanju družb, veljaven od februarja 2010), ki narekuje, da mora družba v svojem poročilu o upravljanju jasno navesti: a.) katerega pravila/priporočila ni upoštevala, b.) razložiti razloge za vsak primer neupoštevanja in c.) opisati nadomestno rešitev, ki je bila uporabljena v zadevnem primeru. Prim: Zelena knjiga: Okvir EU za upravljanje podjetij, Evropska komisija, 2011, slovenski prevod, str. 18-19; Study on Monitoring and Enforcement Practices in Corporate Governance in the Member States, RiskMetricsGroup, 2009, str. 166-189; The Swedish Corporate Governance Code, Swedish Corporate Governance Board, 2011, str. 24 (točka 10.1).

³⁴ Za več informacij glede Sustainable Stock Exchanges glej URL: <http://www.unpri.org/sustainablestockexchanges/> (27.12.2011).

³⁵ To so naslednje organizacije ZN: Konferenca ZN za trgovanje in razvoj (UNCTAD ali UN Conference on Trade and Development), finančna iniciativa v okviru Okoljskega programa ZN (UNEP ali UN Environment Programme Finance Initiative), UNGC (UN Global Compact) in načela UNPRI (UN Principles for Responsible Investment).

³⁶ Pismo UNPRI (UN Principles for Responsible Investment) 30 največjim svetovnim borzam, januar 2011. URL: <http://www.unpri.org/files/SSE%20Letters%20to%20exchanges%20-%20public%20version.pdf> (28.12.2011)

³⁷ Več informacij o IIRC - URL: www.theiirc.org (27.12.2011).

IIRC je mednarodna nevladna organizacija z močnim globalnim vplivom, ki si je za svoje poslanstvo zadala prav spodbujanje celovitega (integriranega) poročanja družb. V njej svoje znanje, izkušnje in omreženost izmenjujejo svetovno priznani strokovnjaki s področij managementa, financ, prava, računovodstva, revizije, trgov vrednostnih papirjev, organizacijskega komuniciranja ter predstavniki standardizacijskih organizacij, znanstvene javnosti in civilne družbe.

Septembra 2011 je IIRC objavil in ponudil do 14. decembra 2011 v široko javno razpravo dokument »Integriranemu poročanju naproti: Komuniciranje vrednosti v 21. stoletju«³⁸.

Gre za osnutek strateških usmeritev, katerih temeljna ambicija je vzpostavitev skupnega imenovalca, t.j. ogrodja za letno (računovodsko in poslovno) poročanje družb, ki bo izpolnjevalo pričakovanja današnjega (in jutrišnjega) časa in v katerem bodo trajnostne informacije (informacije o uresničevanju trajnostnega razvoja) integrirane, združene v enovito celoto s poslovnim poročilom ter z računovodskimi izkazi in razkritji.

V sklopu IIRC trenutno poteka tudi dvoletni pilotni projekt, v katerega je že vključenih več kot 50 velikih družb in drugih organizacij iz več kot 25 držav in iz različnih panog: od avtomobilske, kemične, gradbene in prehranske industrije, energetike, bank, zavarovalnic ter ponudnikov finančnih in svetovalnih storitev, IT dejavnosti do trgovine, zdravstva, medijev itd. Konec leta 2011 je interes za sodelovanje v pilotnem projektu izkazalo še veliko družb iz Južne Amerike in LR Kitajske³⁹.

Temeljni namen projekta je na podlagi praktičnega dela priprave integriranih poročil za v projekt vključene družbe oblikovati in sprejeti globalno enotne smernice in standarde za pripravo tovrstnih poročil, ki bodo ustrezno združevale in povezovala finančne, ekonomske, okoljske, družbene in upravljaljske vidike delovanja družb, in sicer jasno, koncizno, konsistentno in primerljivo⁴⁰. Glede na to, da bo priprava pilotnih integriranih poročil v okviru projekta IIRC vključevala tudi proučevanje in upoštevanje pravnih okvirov ter obveznih in prostovoljnih navodil, smernic in napotkov na nacionalnih ravneh, lahko pričakujemo, da bo rezultat projekta tudi predlog poenotenja (vsaj) regulativnega, če ne tudi zakonodajnega okvira za spodbujanje integriranega poročanja.

2.4.4 Aktivnosti na ravni standardizacijskih organizacij

Mednarodna standardizacijska organizacija ISO (angl. International Organization for Standardization) je novembra 2010 predstavila nov standard ISO 26000. Bistvo novega standarda je, da ponuja smernice za načrtovanje odgovornosti družb (angl. corporate social responsibility)

---

³⁸ Towards Integrated Reporting: Communicating Value in the 21st Century, IIRC, 2011. URL: www.theiirc.org/wp-content/uploads/2011/09/IR-Discussion-Paper-2011_spreads.pdf.

³⁹ Več o pilotnem projektu in seznam vključenih podjetij na dan 2. 12. 2011, URL: <http://www.theiirc.org/about/pilot-programme/> (27.12.2011).

⁴⁰ Prim: Ioannou Ioannis, Serafaim George, The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting, Working Paper, Harvard Business School, 2011, str. 11.

in njihovega poročanja o uresničevanju družbene in okoljske odgovornosti. Standard poudarja pomen in vrednost poročanja družb o uresničevanju (družbene) odgovornosti tako notranjim deležnikom, kot so zaposleni, kakor tudi zunanjim deležnikom, kot so lokalne skupnosti, vlagatelji, kupci, regulatorji itd.

2.5 Pregled zakonskih in regulativnih ureditev po posameznih državah

Zakonodajni in regulatorni organi, pa tudi druge organizacije aktivno, vendar na različne načine posegajo na področje urejanja odgovornosti družb, njihovega upravljanja in integriranega trajnostnega poročanja. V nadaljevanju na kratko predstavljamo nekaj ureditev po različnih državah znotraj in zunaj EU, ki so na tem področju še posebej aktivne⁴¹. Pri tem je na ravni posameznih organizacij, ki družbe spodbujajo k (integriranemu) trajnostnemu poročanju, bolj ali manj eksplicitno izraženo, da skušajo s tovrstnimi strategijami in aktivnostmi služiti nacionalnim ciljem povečanja investicij in tržne konkurenčnosti nacionalnih ekonomij, predvsem prek povečanja preglednosti trgov, poslovanja družb in obsega delovanja trajnostno usmerjenih investicijskih skladov.

2.5.1 Brazilija (mesto Buenos Aires)

Leta 2008 je mestni svet Buenos Airesa (Buenos Aires City Council) sprejel zakon (Law 2598), s katerim od vseh družb z več kot 300 zaposlenimi zahteva pripravo letnih trajnostnih poročil. Pri tem jih spodbuja k pripravi poročil z upoštevanjem smernic GRI G3.⁴²

2.5.2 Francija

Prva država, ki je uvedla zakonsko obvezno ne-finančno (trajnostno) poročanje, je bila Francija. Leta 1977 je družbam z več kot 300 zaposlenimi naložila, da v svojih letnih poročilih obravnavajo tudi 134 indikatorjev (tem), povezanih z zaposlenimi. Leta 2001 je svoje zahteve z novim gospodarskim zakonom (Nouvelles Regulations Economiques, člen 116) razširila na vse družbe, ki trgujejo prek primarnega trga pariške borze (Paris Stock Exchange's Primary Market). Od njih je zahtevala, da v okviru svojih letnih poročil poročajo tudi o družbenih in okoljskih temah.

Paket zakonov, imenovan Grenelle II, ki je bil sprejet leta 2010, pa od vseh javnih in zasebnih francoskih družb z več kot 500 zaposlenimi zahteva razkritje nefinančnih (trajnostnih) informacij v njihovih letnih poročilih od leta 2012 naprej.⁴³

---

⁴¹ V tem poglavju ne obravnavamo (splošne) evropske ureditve področja, saj je ta posredno zajeta v poglavju, kjer predstavljamo ureditev v slovenskem prostoru.

⁴² Prim: Krzus Mike, Reporting – if not now, when?, IRZ, št. 6, 2011, str. 273-274; Lydenberg Steve, Grace Katie, op.c., str. 3-7.

⁴³ Prim: Krzus Mike, op. c., str. 273-274; Lydenberg Steve, Grace Katie, Innovations in Social and Environmental Disclosure Outside the United States, Domini Social Investments, 2008, str. 3-7.

2.5.3 Republika Južna Afrika

Johanesburška borza od družb, ki so uvrščene na to borzo, zahteva, da v svojih letnih poročilih razkrivajo informacije o uresničevanju družbene odgovornosti. Leta 2004 je kot prva med borzami in prva izmed trgov v razvoju vzpostavila svoj indeks družbene odgovornosti (SRI, socially responsible index).⁴⁴ Leta 2009 je bil s strani južnoafriških regulatorjev sprejet kodeks upravljanja družb (tako imenovani King 3), v katerem je eksplicitno izpostavljena zahteva za vse družbe, da pripravijo integrirana poročila. Deveto poglavje kodeksa je namreč namenjeno integriranemu poročanju in razkritjem, prek katerih se izpolnjuje načelo korporativnega upravljanja po preglednosti (angl. transparency) in odgovornosti (angl. accountability). Določbe kodeksa v okviru priporočenih praks med drugim obravnavajo:

- potrebo po neodvisni verifikaciji in varovanju integritete integriranega poročila (člen 9.1.1) ter neodvisni verifikaciji (angl. assurance) (člen 9.3 s podčleni), revidiranje trajnostnih razkritij (člen 9.1.2);
- dinamiko (priprava poročila na letni ravni; člen 9.1.3) in vsebino (razkrivanje ustreznih informacij o finančnem in trajnostnem poslovanju družbe; primat vsebine nad obliko; člena 9.1.4 in 9.1.5) poročila ter integriranje (združevanje, povezovanje) trajnostnih informacij s finančnimi (člen 9.2 s podčleni)⁴⁵.

2.5.4 Malezija

V okviru ukrepov za okrepitev malezijskega gospodarstva po azijski finančni krizi leta 1997 in z namenom povečanja preglednosti poslovanja malezijskih gospodarskih družb, je malezijska vlada predpisala obvezno poročanje o družbeni odgovornosti. Leta 2007 je predsednik vlade objavil zahtevo, da vse družbe, uvrščene na malezijsko borzo (Bursa Malaysia) v svojih letnih finančnih poročilih razkrijejo tudi podatke o uresničevanju družbene odgovornosti. Pri uresničevanju zahteve je pomembno vlogo v praksi s svojimi aktivnostmi v odnosu do družb odigrala malezijska borza, vključno s formalno spremembo pravil trgovanja na tej borzi.⁴⁶

2.5.5 Švedska

Družbena odgovornost je pomembni del trgovanja, investicij ter notranje in zunanje politike Švedske. Švedska vlada je leta 2007 od vseh 55 družb s kapitalskimi naložbami države zahtevala pripravo letnih trajnostnih poročil skladno s smernicami GRI G3.⁴⁷

⁴⁴ Prim: Krzus Mike, op.c., str. 273-274; Lydenberg Steve, Grace Katie, op.c., str. 3-7; King Code of Governance for South Africa 2009, Institute of Directors Southern Africa, 2009, str. 48.

⁴⁵ King Code of Governance for South Africa 2009, Institute of Directors Southern Africa, 2009, str. 48-49.

⁴⁶ Prim: Krzus Mike, op.c., str. 273-274; Lydenberg Steve, Grace Katie, op.c., str. 3-7.

⁴⁷ Prim: Krzus Mike, op.c., str. 273-274; Lydenberg Steve, Grace Katie, op.c., str. 3-7; Guidelines for external reporting by state-owned companies, Ministry of Enterprise, Energy and Communications, Švedska, 2007.

2.5.6 Danska

Leta 2001 je danska vlada pozvala gospodarske družbe, da (prostovoljno) pripravijo okoljska poročila, pri čemer je navedla le ohlapne smernice za okoljsko poročanje. Maja 2008 je vlada objavila politiko in akcijski načrt za spodbujanje družbene odgovornosti ter ju opremila s 30 konkretnimi pobudami, s ciljem vzpostavitve ugleda Danske kot države z odgovorno gospodarsko rastjo.⁴⁸ Decembra 2008 je danski parlament sprejel zakon, na podlagi katerega morajo približno 1.100 največjih danskih družb, vse družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, in javne družbe s kapitalskimi naložbami države v svojih letnih poročilih obvezno poročati tudi o uresničevanju družbene odgovornosti.⁴⁹

2.5.7 Združeno kraljestvo (UK)

Britanske družbe morajo o svojem poslovanju poročati v letnih pregledih poslovanja (angl. Business Review). Britanski zakon o gospodarskih družbah (Companies Act) iz leta 2006 od vseh družb, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu (London Stock Exchange), zahteva, da v svojih letnih pregledih poslovanja razkrijejo tudi informacije o okoljskih in družbenih zadevah ter zadevah, povezanih z zaposlenimi in lokalnimi skupnostmi. O omenjenih zadevah morajo poročati do mere, do katere je to potrebno za razumevanje poslovanja gospodarske družbe.

Kot solastnik skupine FTSE Group⁵⁰ je londonska borza že leta 2001 sodelovala pri vzpostavitvi indeksa družbene odgovornosti FTSE4Good Index, po katerem so se v naslednjih letih zgledovali številni drugi indeksi družbene odgovornosti ali indeksi SRI (angl. Socially Responsible Investment Index).⁵¹

Preglednica št. 1: Pregled zakonske in regulativne ureditve trajnostnega poročanja po posameznih državah

V preglednici v nadaljevanju so razvidni pristopi k spodbujanju trajnostnega poročanja oziroma poročanja o družbeni odgovornosti po posameznih državah. V levem stolpcu so povzete aktivnosti spodbujanja razkritij trajnostnih informacij na vladni (zakonodajni) oziroma regulativni ravni, v desnem pa posebej aktivnosti borznih hiš.⁵²

⁴⁸ Prim: Action Plan for Corporate Social Responsibility, The Danish Government, maj 2008, str. 5-9.

⁴⁹ Prim: Reporting on Corporate Social Responsibility: An introduction for supervisory and executive boards, Danish Commerce and Companies Agency, 2009, str. 9-11; Krzus Mike, op.c., str. 273-274; Lydenberg Steve, Grace Katie, op.c., str. 3-7; Eccles Robert G., Krzus Michael P., One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy, John Wiley & Sons, Hoboken, New Jersey, 2010, str. 221-222.

⁵⁰ Glej www.ftse.com. FTSE je neodvisna družba (solastništvo The Financial Times in London Stock Exchange).

⁵¹ Prim: Krzus Mike, op.c., str. 273-274; Lydenberg Steve, Grace Katie, op.c., str. 3-7.

⁵² Prim: Lydenberg Steve, Grace Katie, Innovations in Social and Environmental Disclosure Outside the United States, Domini Social Investments, 2008, str. 8-9.

Država (navedba po abecednem redu)	Ukrepi na vladni ravni	Ukrepi na ravni borz
Brazilija		2000: Bovespa objavi posebni seznam (angl. special listing) za družbe, ki se odločijo upoštevati strožje kodekse korporativnega upravljanja 2005: Bovespa uvede indeks korporativne trajnosti ⁵³
Danska	2001: poziv vlade k (prostovoljnemu) okoljskemu poročanju maj 2008: objava vladne politike in akcijskega načrta za spodbujanje družbene odgovornosti (30 konkretnih pobud) december 2008: zakonska obveza za približno 1.100 največjih danskih družb, za vse družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, in za družbe s kapitalskimi naložbami države, da v letnih poročilih poročajo o uresničevanju družbene odgovornosti	
Francija	1977: družbe z več kot 300 zaposlenimi morajo pripraviti družbeno poročilo ⁵⁴ in upoštevati 134 indikatorjev 2001: novi gospodarski zakon ⁵⁵ od družb, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, zahteva razkritje okoljskih in družbenih informacij v letnih poročilih na podlagi 40. indikatorjev	
Republika Južna Afrika	2009: regulatorji Republike Južne Afrike objavijo zahtevo po obveznem integriranem poročanju družb (King III Report on Corporate Governance) ⁵⁶ pred tem: 2002 - King II in 1994 - King I	2003: Johannesburška borza (JSE) spremeni zahteve za trgovanje na borzi skladno s kodeksom King II, v zvezi z obveznim poročanjem 2004: JSE uvede indeks družbene odgovornosti (SRI), ki ga sestavljajo vodilne družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na borzi, z vidika uresničevanja ekonomskih, okoljskih in družbenih ciljev
Malezija	2007: vladna zahteva za vse družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, da v letnih poročilih objavijo informacije o uresničevanju družbene odgovornosti	2007: Malezijska borza Bursa Malaysia s svojimi pravilniki spremeni zahteve za trgovanje skladno z vladno zahtevo
Švedska	2007: švedska vlada najavi, da bodo morale od leta 2009 vse družbe s kapitalskimi naložbami države pripraviti letno trajnostno poročilo skladno s smernicami GRI G3	2007: nordijsko-baltska skupina borz OMX objavi svojo politiko ⁵⁷ , na podlagi katere lahko iz trgovanja izključi družbe, ki kršijo

⁵³ Angl. Corporate Sustainability Index.

⁵⁴ Fr. Bilan social.

⁵⁵ Angl. New Economic Regulations Act.

⁵⁶ Potreba po novem poročilu (King III) je utemeljena z zahtevami novega zakona o gospodarskih družbah (angl. Companies Act) iz leta 2008 in mednarodnih spremembah na področju upravljanja podjetij. Prim: Quick Guide to Corporate Governance and King III, Bowman Gilfillan Attorneys, 2010, str. 1.

⁵⁷ Wholeheartedly Proud Policy. URL: <http://ir.nasdaqomx.com/documentdisplay.cfm?DocumentID=3898&expand=true> (27.12.2011)

		etične norme 2008: OMX uvede trajnostni indeks (OMX GES Nordic Sustainability Index), v katerega je vključenih 50 najboljših nordijskih družb na področju uresničevanja trajnostnega razvoja
--	--	---

Pregled držav z aktivno zakonsko ali regulativno obvezo družb k (integriranemu) trajnostnemu poročanju lahko dopolnimo z rezultati druge raziskave, ki sta jo na vzorcu 2.255 družb iz 23 držav v 2011 izvedla Robert G. Eccles in George Serafaim⁵⁸. V sklopu raziskave sta analizirala poročila, ki so jih pripravili analitiki družbe SAM (Sustainable Asset Management), v katerih so ocenjevali, ali družbe v poročilih poleg finančnih razkritij vključujejo tudi ključne kazalnike poslovanja in opisne informacije o okoljskih in družbenih vidikih poslovanja. Glede na to sta države razdelila na tiste, v katerih je integrirano poročanje na visoki oziroma na nizki ravni.

Rezultati kažejo, da je šest od sedmih držav⁵⁹, katerih zakonsko in regulativno ureditev spodbujanja integriranega trajnostnega poročanja smo predstavili v tej točki naloge (zgoraj), v njihovi raziskavi uvrščenih med države, v katerih je integrirano poročanje na visoki ravni⁶⁰. To velja tako za pregled poročanja o okoljskih kot tudi o družbenih temah (glej preglednici v nadaljevanju).

*Preglednica št. 2: Rezultati raziskave na temo integriranega poročanja (okoljski vidiki poslovanja)*⁶¹

Integrated Reporting by Companies

		Low	High
<i>Investor Interest</i>	High	Canada Greece India Japan Singapore United States	Denmark UK Germany Spain Switzerland
	Low	Australia Belgium China Hong Kong Italy South Korea	Brazil Finland France Netherlands South Africa Sweden

⁵⁸ Eccles Robert G., Serafaim George, Leading and Lagging Countries in Contributing to a Sustainable Society, 2011.

⁵⁹ Malezija v povzetku ugotovitev raziskave Ecclesa in Serafaima ni navedena.

⁶⁰ Interes vlagateljev za trajnostne vsebine pa je v nekaterih državah visok, v drugih pa nizek.

⁶¹ Vir: Eccles Robert G., Serafaim George, Leading and Lagging Countries in Contributing to a Sustainable Society, 2011.

Preglednica št. 3: Rezultati raziskave na temo integriranega poročanja (družbeni vidiki poslovanja)⁶²

Integrated Reporting by Companies

		Low	High
Investor Interest	High	Canada Greece India Japan Singapore Switzerland United States	UK Germany Italy Spain
	Low	Australia China Hong Kong Netherlands South Korea	Belgium Brazil Denmark Finland France South Africa Sweden

2.6 Predvidene koristi zakonskega in regulativnega spodbujanja integriranega trajnostnega poročanja

Pri obravnavi možnih koristi uvedbe obveznega integriranega trajnostnega poročanja izhajamo iz temeljnih predpostavk koristi (prostovoljnega) trajnostnega oziroma integriranega poročanja. Te pa so:

- Trajnostno poročanje povečuje preglednost (transparentnost) družbenih in okoljskih vplivov družb ter njihovega sistema upravljanja. V odnosu do družb ima integrirano poročanje (vsaj) dvojno vlogo:
  - o Po eni strani je to orodje za izkazovanje trajnostne usmerjenosti in celovite odgovornosti družbe v odnosu do svojih (notranjih in zunanjih) deležnikov.
  - o Po drugi strani pa je celovito poročanje kot pristop in orodje vodilo družbi, da med vodstvom in zaposlenimi vzpostavi, vzdržuje in nadgrajuje celovito, dolgoročno trajnostno naravnost. »Celovito zunanje poročanje brez celovitega notranjega upravljanja ni mogoče. Integrirano poročilo je hkrati orodje in simbolno izkazovanje predanosti gospodarske družbe trajnostnemu razvoju.«⁶³
- Integrirano trajnostno poročanje lahko torej pomembno pozitivno vpliva tudi na interne upravljalne procese v družbah in sooblikuje pobude za boljše upravljanje odnosov z zaposlenimi, vlagatelji, kupci, dobavitelji, odločevalci in civilno družbo (nevladne organizacije, lokalne skupnosti itd.).

⁶² Vir: Eccles Robert G., Serafaim George, Leading and Lagging Countries in Contributing to a Sustainable Society, 2011.

⁶³ Eccles Robert G., Krzus Michael P., One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy, John Wiley & Sons, Hoboken, New Jersey, 2010, str. 4.

Prostovoljno integrirano poročanje ima torej raznolike pozitivne vplive na družbe, ki se ga poslužujejo. Vendar pa lahko na podlagi zakonske, regulativne ali druge ustrezne obveze za integrirano trajnostno poročanje te prednosti z ravni posameznih družb dvignemo na nacionalno raven. Obveza za družbe, da poročajo o trajnostnih vidikih svojega poslovanja in da to integrirajo v jedro svojega poslovanja (in torej letnega oziroma poslovnega poročanja) ima potencial sistematično vplivati na upravljaljske prakse v vseh družbah na nacionalni ravni, posredno pa tudi na gospodarske družbe v drugih državah, ki so z njimi poslovno povezane. »Obveza za trajnostno poročanje je močan signal, ki ga odločevalci oziroma regulatorji pošljejo poslovni skupnosti o dolgoročnih ciljih in namenih celotne države.«⁶⁴

Tako so na primer regulatorji v Republiki Južni Afriki s sprejetjem kodeksa o načelih upravljanja družb⁶⁵ poudarili pomen temeljite spremembe načina delovanja vodstev družb. Danska vlada pa v akcijskem načrtu za uresničevanje odgovornosti družb opredeljuje vizijo vzpostavitve prepoznavnosti danskega podjetniškega sektorja kot »odgovorno rastočega«⁶⁶.

Na podlagi navedenih razlogov lahko sklepamo, da uvedba zakonsko (ali drugače) obveznega integriranega trajnostnega poročanja vpliva na upravljaljske prakse in povečuje odgovornost vodstev družb. »Odgovornost družb temelji na treh stebrih: okoljskem, družbenem in upravljaljskem. Posledično predvidevamo, da uvedba obveznega trajnostnega poročanja povečuje pomen trajnostnega razvoja kot prioritete za družbe (okoljski steber). Trajnostni razvoj pomeni način rabe virov, katerega cilj je zadovoljevanje potreb današnje generacije s takšnim odnosom do okolja, ki bo omogočal tudi zadovoljevanje potreb prihodnjih generacij. Učinkovita in preudarna raba virov s strani družb zmanjšuje verjetnost višjih stroškov zaradi davčnih mehanizmov v prihodnje ter varuje legitimnost delovanja družb⁶⁷. Poleg tega pričakujemo, da bodo družbe povečale naložbe v človeške vire v obliki usposabljanja zaposlenih, kot posledica prenovljenega pogleda na upravljanje s človeškimi viri (družbeni steber) /.../ V upravljaljskem stebru pričakujemo bolj učinkovito delovanje upravnih odborov, ki bodo razmišljali o širšem naboru tem, pomembnih za gospodarsko družbo, ki želi biti dolgoročno, trajnostno usmerjena. Tudi k učinkovitemu nadzoru nad vodenjem družb lahko prispeva razpoložljivost večje količine in bolj kakovostnih informacij o okoljskih in družbenih vprašanjih«.⁶⁸

Poleg tega lahko kot posledico spodbujanja integriranega trajnostnega poročanja pričakujemo tudi bolj etično delovanje in konkuriranje družb na trgu, tudi v zvezi z izogibanjem podkupninam in drugim korupcijskim praksam, kar velja za enega največjih izzivov na svetovni ravni.

⁶⁴ Prim: Ioannou Ioannis, Serafaim George, The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting, Working Paper, Harvard Business School, 2011, str. 13.

⁶⁵ King Code of Governance for South Africa 2009, Institute of Directors Southern Africa, 2009, str. 9-10.

⁶⁶ Reporting on Corporate Social Responsibility: An introduction for supervisory and executive boards, Danish Commerce and Companies Agency, 2009, str. 3.

⁶⁷ Angl. license to operate.

⁶⁸ Ioannou Ioannis, Serafaim George, The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting, Working Paper, Harvard Business School, 2011, str. 14.

Na podlagi vseh navedenih razlogov pa pričakujemo kot pozitivno posledico spodbujanja integriranega trajnostnega poročanja tudi povečanje kredibilnosti menedžerjev oziroma vodstev družb ter celotnega podjetniškega sektorja oziroma gospodarstva. Izboljšana kredibilnost in iz nje izhajajoče zaupanje v menedžerje bo olajšalo širjenje odgovornega, trajnostno usmerjenega načina delovanja tudi navzgor oziroma navzdol po dobaviteljski verigi oziroma verigi dodane vrednosti ter celotnem *ekosistemu*, v katerega so gospodarske družbe umeščene, vključno z deležniki, kot so odločevalci (na nacionalni in lokalni ravni), lokalnimi skupnostmi, v katerih gospodarska družba deluje oziroma na katere s svojim delovanjem vpliva, predstavniki civilne družbe (nevladne organizacije, zainteresirani posamezniki) itd. Navedene pričakovane koristi uvedbe obveznega integriranega trajnostnega poročanja vplivajo na oblikovanje osrednjega vprašanja, ki ga obravnavamo v tej nalogi, to je: Ali naj bo integrirano trajnostno poročanje obvezno, torej predpisano oziroma spodbujeno z zakonom, uredbo ali drugim regulativnim aktom?

Odgovor na to vprašanje je po mnenju avtorice naloge pozitiven in je delno podan v vsebini prejšnje točke, kjer so najprej predstavljene države z intenzivno zakonsko in regulativno ureditvijo področja integriranega poročanja, in ki so se hkrati v raziskavi na vzorcu 2.255 družb iz 23 držav uvrstile med države, v katerih je integrirano poročanje družb na *visoki ravni*. Ta podatek nakazuje, da je bilo zakonsko in regulativno spodbujanje integriranega trajnostnega poročanja (vsaj v teh državah, verjetno pa tudi v drugih) učinkovito in je prineslo očitne rezultate. Države, ki so se v omenjeni raziskavi uvrstile v leva kvadranta (integrirano poročanje družb na *nizki ravni*) v strokovni literaturi⁶⁹ niso omenjene kot države z intenzivno zakonsko oziroma regulativno ureditvijo področja integriranega trajnostnega poročanja.

Iz osrednjega vprašanja lahko izpeljemo naslednja ključna podvprašanja, na katera v nadaljevanju naloge eksplicitno ali implicitno odgovarjamo:

- Ali in kako je v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: RS) urejeno področje trajnostnega in integriranega poročanja?
- Ali na tem področju potrebujemo:
  - o novo zakonsko oziroma regulativno ureditev,
  - o nadgradnjo, dopolnitev ali spremembo obstoječe ureditve ali
  - o ohranitev obstoječe ureditve, ki je z vidika spodbujanja (integriranega) trajnostnega poročanja zadovoljiva?
- Če je potrebna nova ali nadgrajena ureditev: Kateri so ključni državni, regulativni organi ali druge organizacije, ki so pristojne oziroma ki naj se aktivirajo: za pripravo formalnih ali neformalnih zahtev, navodil in usmeritev ali

---

⁶⁹ Na primer Lydenberg Steve, Grace Katie, Innovations in Social and Environmental Disclosure Outside the United States, Domini Social Investments, 2008; Ioannou Ioannis, Serafaim George, The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting, Working Paper, Harvard Business School, 2011.

za načrtovanje in izvedbo drugih aktivnosti za spodbujanje integriranega trajnostnega poročanja?

Odgovore na navedena vprašanja bomo eksplicitno ali implicitno oblikovali v zaključku naloge, in sicer na podlagi pregleda slovenske zakonske in regulativne ureditve trajnostnega poročanja v Sloveniji, ki sledi v nadaljevanju.

3. Ureditev integriranega trajnostnega poročanja v RS

3.1 Povezava med osnovami slovenskega bilančnega prava in integriranim trajnostnim poročanjem

Za razumevanje konkretnih zakonskih določb in regulativne ureditve letnega oziroma poslovnega poročanja, ki se po svoji vsebini dotika vprašanj, povezanih s trajnostnim oziroma integriranim poročanjem, je potrebno razumevanje širšega okvirja umeščenosti tematike poslovnih knjig in letnega (in v okviru tega še posebej poslovnega) poročila v slovensko zakonodajo in regulativo. V nadaljevanju zato najprej povzemamo nekaj ključnih zadev iz širšega, splošnega okvirja bilančnega prava, nato pa tudi konkretne določbe slovenske (in evropske) zakonodaje, ki je relevantna za iskanje odgovora na vprašanje, ali v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: RS) potrebujemo uvedbo zakonsko oziroma regulativno obveznega trajnostnega oziroma integriranega poročanja družb.

3.2 Osnove bilančnega prava in prava računovodstva, relevantne z vidika integriranega trajnostnega poročanja

V nadaljevanju po sklopih navajamo nekatere ključne vsebine o osnovah bilančnega prava in prava računovodstva, kot izhajajo iz korporacijsko-pravne literature, nato pa poudarimo in z zornega kota integriranega trajnostnega poročanja osvetlimo ključne poudarke.

3.2.1 Področje urejanja

Bilančno pravo zajema pravna pravila, ki urejajo področje knjigovodenja, bilanciranja, računovodstva, revidiranja in javne objave rezultatov poslovanja gospodarskih subjektov. Je eden najpomembnejših sestavnih delov prava družb. »Opredeljuje materialno vsebino poslovanja gospodarskih družb, saj neposredno določa, kaj je oziroma kako se ugotovi dobiček ali izguba gospodarske družbe, od česar je odvisna možnost uporabe (bilančnega) dobička za delitev med družbenike in urejanje premoženjskopравnih razmerij med družbeniki na eni strani ter med družbeniki in upniki na drugi strani. Bilančnoppravna vprašanja so temeljni vsebinski del organizacijskega ustroja in pravil o upravljanju gospodarskih družb.«⁷⁰ (podčrtala avtorica)

Z zornega kota integriranega trajnostnega poročanja je ključnega pomena, da so v današnjem času za ugotavljanje, kaj je dobiček oziroma kako se ugotovi, v dolgoročni perspektivi uspešnega delovanja gospodarskih družb ključnega pomena ne samo podatki o finančnem poslovanju, ampak

---

⁷⁰ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 205.

tudi ne-finančni podatki, ki zajemajo informacije o ravnanju z okoljem⁷¹, odnosih z zaposlenimi, lokalnimi skupnostmi, dobavitelji, poslovnimi partnerji, kupci itd. ter o obvladovanju tveganj, ki so v večini primerov gospodarskih družb prav tako neposredno povezana z okoljskimi, družbenimi in upravljavskimi temami. Nespremljanje oziroma neobvladovanje ter posledično neporočanje družb o okoljskih, družbenih in upravljavskih temah torej ne omogoča realnega in dolgoročno usmerjenega ugotavljanja, kaj je dobiček in kako ga opredeliti. Kot je zapisano v zadnjem stavku citata zgoraj, so bilančno-pravna pravila (pri tem imamo še posebej v mislih tista o sestavi in strukturi poslovnega poročila), temeljni vsebinski del organizacijskega ustroja gospodarske družbe in pravil o njenem upravljanju. To potrjuje dejstvo, da tudi v mnogih drugih državah, kjer so se že na različne načine odločili vpeljati zakonsko oziroma regulativno obvezno trajnostno oziroma integrirano poročanje, omenjeno tematiko praviloma umeščajo v kontekst kodeksov oziroma drugih oblik razprave o korporativnem upravljanju.⁷²

3.2.2 Cilji oziroma namen bilančnega prava

V zvezi s cilji bilančnega prava je pomembno razumevanje, da so številni in se medsebojno prepletajo. Ker so odvisni tudi od gospodarske družbe in vsebine (dejavnosti), ki jo ta opravlja, jih ni mogoče hierarhično razvrščati. Ključno vprašanje, ki se pri tem zastavlja, je »/.../ zakaj država s prisilnimi normami gospodarskim subjektom zapoveduje, da morajo voditi poslovne knjige, in kako morajo sestavljati računovodske izkaze, ugotavljati rezultate poslovanja in jih celo objavljati /.../ Pričakovati je, da bo sleherna gospodarska družba kot dober gospodar - oziroma njeni poslovodje ter družbeniki (lastniki) - tako ali tako skrbno poslovala, preverila svoje poslovanje, si zgradila ustrezen informacijski sistem.« (podčrtala avtorica)⁷³ Upoštevati moramo torej, da gre pri gospodarskih družbah za subjekte, pri katerih se prepletajo različni interesi. Te lahko v grobem razdelimo vsaj v naslednje tri skupine: a.) interesi med družbeniki, b.) interesi v povezavi s tretjimi osebami, ki so že vključene ali pa se potencialno vključujejo v poslovanje družbe, in c.) (javni) interes države.

Pri razmišljanju o prednostih in koristih integriranega trajnostnega poročanja je torej potrebno tudi razumevanje prepletanja različnih interesov, tako znotraj gospodarske družbe kot v njenem okolju, kar je omenjeno v zgornjem citatu. Predpostavka integriranega trajnostnega poročanja je, da na interese zunanjega okolja (na primer lokalnih skupnosti, dobaviteljev in poslovnih partnerjev, kupcev itd.) ni mogoče gledati strogo ločeno od interesov notranjega okolja (družbeniki, zaposleni itd.). Prav zato je potrebno integriranje (združevanje, povezovanje) vseh podatkov o poslovanju, tako finančnih kot nefinančnih. Niti prvih niti drugih ne moremo

⁷¹ Na primer neposredni vplivi industrije na okolje, upoštevanje oziroma internalizacija t.i. eksternih stroškov (upoštevanje stroškov degradacije okolja v računovodskih izkazih).

⁷² Prim: King Code of Governance for South Africa 2009, Institute of Directors Southern Africa, 2009; Reporting on Corporate Social Responsibility: An introduction for supervisory and executive boards, Danish Commerce and Companies Agency, 2009; Kodeks upravljanja družb s kapitalnimi naložbami države, Agencija za upravljanje kapitalnih naložb RS, 2011.

⁷³ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 207-208.

izpostavljati kot bolj oziroma manj pomembnih, kot ne moremo izpostavljati interesov ene skupine deležnikov kot pomembnejših od interesov druge skupine. To je posredno zajeto tudi v pogledu na smisel delovanja gospodarskih družb v okviru tako imenovane družbene pogodbe (angl. social contract perspective).⁷⁴

3.2.3 Pomen zagotavljanja ustreznih informacij

Temeljni namen bilančnega prava je zagotoviti ustrezno informacijo o premoženjskem in finančnem položaju, donosnosti, dobičku ter (kar je z vidika integriranega trajnostnega poročanja še posebej pomembno) razvojnih perspektivah gospodarske družbe. V zvezi z zagotavljanjem ustreznih informacij je z zornega kota integriranega trajnostnega poročanja pomembno predvsem naslednje: »S pravilno informacijo o premoženjskem in finančnem stanju gospodarskega subjekta je varovano tudi okolje. Ker okolje lahko zaupa realni informaciji o gospodarskem subjektu, je s tem varovan tudi sam gospodarski subjekt, saj se spodbuja nadaljnje poslovno sodelovanje /.../ Po drugi strani pa bilančnopравни predpisi o ugotavljanju dobička in njegovi uporabi varujejo tudi posamezne skupine družbenikov znotraj gospodarske družbe /.../ Nekateri predpisi /.../ pa zagotavljajo gospodarsko stabilnost poslovanja družbe in s tem možnost poslovanja in razvoja /.../«⁷⁵. (podčrtala a.)

Razvojne perspektive gospodarske družbe so lahko zajete in realno predstavljene le, upoštevajoč širšo umeščenost poslovanja gospodarskega subjekta v okolje (družbeno, naravno, poslovno itd. okolje) in dogajanja v tem okolju. Tako si na primer celovite obravnave obvladovanja tveganj za poslovanje določene gospodarske družbe ne moremo predstavljati brez upoštevanja tveganj v zunanjem okolju (na primer v povezavi s podnebnimi spremembami ali rabo naravnih virov, kot je voda, rabo energije itd.), torej izven ožjega okvira finančnih tveganj, kot so cenovna, kreditna, likvidnostna tveganja in tveganja v zvezi z denarnim tokom. Upoštevanje in obravnava tovrstnih tem je ključna sestavina trajnostnega poročanja, zato je njegovo integriranje v poslovna poročila osrednjega pomena za oblikovanje razvojnih perspektiv gospodarske družbe.

3.2.4 Kompromis urejanja bilančnega prava in računovodstva s formalnim pravom (zakonom) in standardi (regulativo)

Pri bilančnem pravu in še posebej pravu računovodstva se zastavlja vprašanje razmerja med formalnim in neformalnim pravom. Prvo zajema formalna pravna pravila, ki jih sprejme zakonodajalec (v nadaljevanju: zakonodaja), drugo pa pomeni avtonomno (čeprav prav tako obvezno) urejanje teh vprašanj v okviru ekonomsko-računovodske stroke (v nadaljevanju:

⁷⁴ Villiers Charlotte, Corporate Reporting and Company Law, Cambridge Studies in Corporate Law, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, str. 229-230: »Učinkovite aktivnosti družbenega in okoljskega poročanja terjajo pripoznanje korporativne odgovornosti gospodarske družbe /.../ ter potreb in interesov tistih, na katere aktivnosti gospodarske družbe vplivajo, kot enako pomembnih, kot so pomembni interesi delničarjev glede maksimizaciji dobička.«

⁷⁵ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 208.

regulativa).⁷⁶ »Računovodska stroka lahko na podlagi novih spoznanj hitreje in ustrezneje sledi vedno novim poslovnopravnim razmeram in okoliščinam in je pri tem tudi politično bolj nevtralna. Vendar se predvsem zaradi državnih interesov (fiskusa), pa tudi drugih javnih interesov (varstvo investorjev in varstvo upnikov), čedalje več vprašanj ureja s kogentnimi pravnimi pravili.«⁷⁷

V Sloveniji je sprejet kompromis, saj sta bilančno pravo in računovodstvo urejena tako v zakonu (ZGD-1) kot v Slovenskih računovodskih standardih (SRS). Poleg tega pa za nekatere družbe veljajo neposredno tudi Mednarodni standardi računovodskega poročanja⁷⁸.

Z zornega kota integriranega trajnostnega poročanja je torej tako splošna slovenska ureditev (t.j. kompromis urejanja bilančnega prava in računovodstva s formalnim pravom oziroma zakonom in standardi oziroma regulativo), kakor tudi konkretna tuja praksa spodbujanja integriranega trajnostnega poročanja prek zakonskih, regulativnih in drugih, neformalnih ukrepov⁷⁹, pokazatelj, da obstajajo različne možne oblike spodbujanja tovrstnega poročanja podjetij. Ocenjujemo, da je za doseganje resnih rezultatov na nacionalni ravni⁸⁰ na tem področju ključnega pomena kombiniranje oziroma vzajemno delovanje vsaj dveh ali (bolje) več oblik tovrstnega spodbujanja.

3.3 Pregled in kratka analiza ključnih določb slovenske zakonodaje in regulative na področju trajnostnega poročanja

V nadaljevanju povzemamo določbe slovenske zakonodaje in regulative v zvezi z letnim poročanjem gospodarskih družb, ki (vsaj posredno) pokrivajo tudi področje trajnostnega poročanja. Gre za ključne določbe, na podlagi katerih v zadnjem delu te naloge oblikujemo

---

⁷⁶ Podobno tudi Villiers Charlotte, *Corporate Reporting and Company Law*, Cambridge Studies in Corporate Law, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, str. 38-39. Villiersova poudarja pomen razumevanja treh plasti urejanja področja poslovnega poročanja: zakonsko obvezna pravila (angl. legislative mandatory rules), samoregulativna obvezna pravila oziroma zahteve (angl. self-regulatory mandatory requirements) in prostovoljni pristopi (angl. voluntary codes and conventions). Dodaja, da zakonsko obvezna pravila (naša dikcija: zakonska ureditev) dopolnjujejo in podpirajo zahteve in standardi, ki jih pripravijo strokovna regulatorna telesa (naša dikcija: regulativa). Pri tem še posebej izpostavlja pomen organizacij za računovodske standarde (Accounting Standards Board). Poleg tako opredeljenih zakonske in regulativne ureditve pa omenja še niz prostovoljnih ukrepov, priporočil in usmeritev (te lahko primerjamo tudi z usmeritvenimi dokumenti in priporočili Agencije za upravljanje kapitalskih naložb RS, ki jih predstavljamo v nadaljevanju v točki 3.4 naloge, ter nekaterimi drugimi prostovoljnimi usmeritvami, ki se jih slovenske družbe pri poslovnem oziroma trajnostnem poročanju že poslužujejo, predvsem smernice GRI, več o tem v točki 2.5 te naloge pri pregledu ureditev v posameznih državah.

⁷⁷ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, *Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov*, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 210.

⁷⁸ Določeni z Uredbo ES št. 1606/2002 in Uredbo ES št. 1725/2003.

⁷⁹ Glej predvsem naslednji točki te naloge: 2.4: »Aktualni ukrepi za spodbujanje trajnostnega poročanja in integriranja v poslovno poročanje« in 2.5: »Pregled zakonskih in regulativnih ureditev po posameznih državah«.

⁸⁰ Vsaj med gospodarskimi družbami s kapitalskim deležem države ali med družbami, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu (borzi).

zaključna priporočila za učinkovito spodbujanje slovenskih gospodarskih družb k pripravi integriranih trajnostnih poročil.

3.3.1 Ureditev po ZGD-1

ZGD-1⁸¹ v I. delu (Splošne določbe), v osmem poglavju (Poslovne knjige in letno poročilo) podaja jasen in pregleden sistem pravil o računovodenju ter jih ureja tako, da so usklajena s četrto (t.i. bilančno) in sedmo (t.i. konsolidacijsko) direktivo⁸². Za določitev podrobnejših pravil o računovodenju je po 7. odstavku 54. člena ZGD-1 pooblaščen Slovenski inštitut za revizijo (SIR)⁸³, ki ta pravila določi s Slovenskimi računovodskimi standardi (SRS). Ker SIR standarde sprejema v soglasju z ministroma, pristojnima za gospodarstvo in finance, imajo naravo predpisa. Zanje tako kot za ostale podzakonske predpise velja, da ne smejo biti v nasprotju z ZGD-1 in drugimi zakoni, ki urejajo pravila o računovodenju posameznih pravnih oseb, ter predpisi, izdanimi na njihovi podlagi.⁸⁴

ZGD-1 v omenjenem 8. poglavju (Poslovne knjige in letno poročilo) ureja naslednja vprašanja s področja bilančnega prava in računovodstva:

---

⁸¹ Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju: ZGD-1), Uradni list RS, št. 42/06, 10/08, 68/08, 42/09, 65/09-UPB3, 33/11, 91/11.

⁸² Za celovito uskladitev z evropskimi direktivami je bilo treba poskrbeti že pred vstopom RS v EU. Z vidika sestave letnega poročila so bile pomembne predvsem uskladitve z naslednjimi evropskimi direktivami:

- prva (publicitetna) direktiva: njen namen je predvsem zagotoviti varstvo tretjih oseb, zato med drugim ureja vprašanja, povezana z razkrivanjem informacij o kapitalskih družbah; ZGD-1 zato določa časovni okvir, v katerem mora gospodarska družba predložiti letno poročilo organizaciji, pooblaščenici za obdelavo in objavo podatkov; glej: First Council Directive 68/151/EEC of 9 March 1968 on co-ordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 58 of the Treaty, with a view to making such safeguards equivalent throughout the Community;
- druga (kapitalska) direktiva: ureja predvsem vprašanja, povezana z varovanjem delničarjev in upnikov pri spreminjanju in ohranjanju kapitala ter opredeljuje višino minimalnega kapitala; glej: Second Council Directive 77/91/EEC of 13 December 1976 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 58 of the Treaty, in respect of the formation of public limited liability companies and the maintenance and alteration of their capital, with a view to making such safeguards equivalent;
- četrta (bilančna) direktiva: ureja vprašanja, povezana z vsebino, sestavo, sprejetjem in poročanjem o letnih računovodskih izkazih; ZGD-1 postavlja le temeljni zakonski okvir tem področjem in določa, da se podrobnejša pravila uredijo v Slovenskih računovodskih standardih; glej: Fourth Council Directive 78/660/EEC of 25 July 1978 based on Article 54 (3) (g) of the Treaty on the annual accounts of certain types of companies;
- sedma (konsolidacijska) direktiva: določa merila, ki opredeljujejo povezane družbe za objektivno poročanje o finančnem položaju; glej: Seventh Council Directive 83/349/EEC of 13 June 1983 based on the Article 54 (3) (g) of the Treaty on consolidated accounts;
- osma direktiva (o reviziji bilanc): rešuje predvsem vprašanja, povezana s strokovnostjo in odgovornostjo revizorja; glej: Eighth Council Directive 84/253/EEC of 10 April 1984 based on Article 54 (3) (g) of the Treaty on the approval of persons responsible for carrying out the statutory audits of accounting documents.

Glede novele ZGD-1C in implementacije evropskega prava družb primerjaj tudi Kocbek Marijan, Prelič Saša, Zakon o gospodarskih družbah ZGD-1 z novelo ZGD-1C, Uvodna pojasnila, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 41-42, in Podgorelec Peter, Novela ZGD-1C z uvodnimi pojasnili, Podjetje in delo, Letnik 2009, št. 41, str. 34.

⁸³ Glej spletno mesto www.si-revizija.si.

⁸⁴ ZGD-1, osmi odstavek 54. člena.

Člen št.	Naslov oziroma vsebina
54.	Splošna pravila o računovodenju
56.	Obveznost izdelave konsolidiranega letnega poročila
57.	Pravila o dolžnosti revidiranja
58.	Pravila o dolžnosti in načinu javne objave letnih poročil
60. in 61.	Splošna pravila o letnem poročilu
62.	Splošna pravila o členitvi izkazov
63. do 65.	Bilanca stanja in njena členitev ter opredelitev rezerv
66.	Izkaz poslovnega izida in njegova členitev
67.	Vrednotenje postavk računovodskih izkazov s splošnimi pravili vrednotenja
68.	Posebna pravila o letnem poročilu in vrednotenju v primeru statusnih preoblikovanj - združitvev in delitev
69.	Pravila o vsebini priloge k izkazom
70. člen	Opredelitev poslovnega poročila

Bilančnopravna pravila, določena v ZGD-1, praviloma veljajo za vse gospodarske družbe in samostojne podjetnike, vendar se vse določbe ne uporabljajo v celoti in v enakem obsegu za vse gospodarske družbe. »Njihova uporaba je odvisna od pravnoorganizacijske oblike in velikosti gospodarske družbe /.../ Družbe se najprej razvrščajo v dve skupini, in sicer na tiste, za katere se uporabljajo določbe osmega poglavja I. dela v celoti, ter na tiste, za katere veljajo samo nekatere določbe.«⁸⁵

3.3.2 Vloga Slovenskih računovodskih standardov (SRS)

Slovenske računovodske standarde (SRS 1-39)⁸⁶ je sprejel Strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo novembra 2005, veljati pa so začeli 1. januarja 2006. Struktura posameznega standarda je naslednja:

⁸⁵ V grobem lahko povzamemo, da veljajo vse določbe osmega poglavja I. dela ZGD-1 za vse kapitalske družbe (d.d., d.o.o. in k.d.d.), dvojne družbe (osebne družbe, bodisi d.n.o. bodisi komanditne družbe, pri katerih za njihove obveznosti ni neomejeno odgovorna nobena fizična oseba) in podjetniki, katerih podjetje ustreza merilom za srednje oziroma velike družbe.

Samo posamezne določbe osmega poglavja I. dela ZGD-1 pa veljajo za osebne družbe (ki niso dvojne družbe) in za majhne podjetnike (t.j. podjetnike, katerih podjetje ustreza merilom za majhne družbe). Kot bomo obravnavali v nadaljevanju, je njihovo letno poročilo sestavljeno le iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida, brez prilog s pojasnili k izkazom in drugih izkazov oziroma delov. Nadalje se zanje uporabljajo še nekatere določbe iz omenjenega osmega poglavja I. dela ZGD-1, in sicer glede javne objave letnih poročil (58. člen), glede pravil o členitvi bilance stanja oziroma izkaza poslovnega izida (65. in 66. člen) in pravil o vrednotenju postavk (67. člen).

V okviru prve skupine, za katero veljajo vse določbe osmega poglavja ZGD-1, pa lahko nadalje oblikujemo dve podskupini, in sicer 1.) velike in srednje družbe, podjetniki in majhne javne družbe (družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu) in 2.) mikro in majhne nejavne družbe (družbe, s katerih vrednostnimi papirji se ne trguje na organiziranem trgu) ter veliki in srednje veliki podjetniki.

Vir: Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 216-217.

⁸⁶ Slovenski računovodski standardi (SRS) 2006, Uradni list RS, št. 118/05, s spremembami in dopolnitvami.

- uvod,
- standard,
- opredelitev ključnih pojmov,
- pojasnila ter
- datum sprejema in začetka uporabe.

»ZGD-1 izrecno zahteva, da morajo SRS povzemati vsebino direktiv EU (četrte-bilančne in sedme direktive o konsolidiranih bilancah). V mnogih pogledih se zgledujejo tudi po mednarodnih računovodskih standardih, ki se v svetu in EU vedno bolj uveljavljajo.«⁸⁷

3.3.3 Namen računovodskih izkazov

»Vse gospodarske družbe in samostojni podjetniki morajo za vsako poslovno leto na podlagi zaključenih poslovnih knjig sestaviti letne računovodske izkaze in izdelati letno poročilo. Namen računovodskih izkazov je dajati informacije o finančnem položaju, uspešnosti in spremembah finančnega položaja organizacije, ki so koristne širokemu krogu uporabnikov pri njihovem odločanju.«⁸⁸

Pri tem so računovodski izkazi zapis dogodkov, ki so se zgodili v preteklosti in prikazujejo vrednostno izražene učinke poslov in drugih poslovnih dogodkov, ki jih lahko glede na njihove gospodarske značilnosti združujemo v večje skupine, to so sestavine računovodskih izkazov.

3.3.4 Struktura letnega poročila

Skupek vseh računovodskih izkazov sestavlja računovodsko poročilo. To poleg samih izkazov vsebuje še razčlenbe in druga pojasnila posameznih računovodskih kategorij.

Pojem letno poročilo uporablja pravo družb (tako ZGD-1 kot SRS). Od letnega poročila pa moramo ločiti poslovno poročilo, ki je ožji pojem od letnega poročila, saj je njegov del (ki je lahko bodisi obvezen bodisi neobvezen). Kot bomo obravnavali v nadaljevanju, se v poslovnem poročilu predstavijo vsi tisti podatki, ki se nanašajo na poslovanje in delovanje organizacije, pa niso razkriti v računovodskem poročilu oziroma računovodskih izkazih s pojasnili.

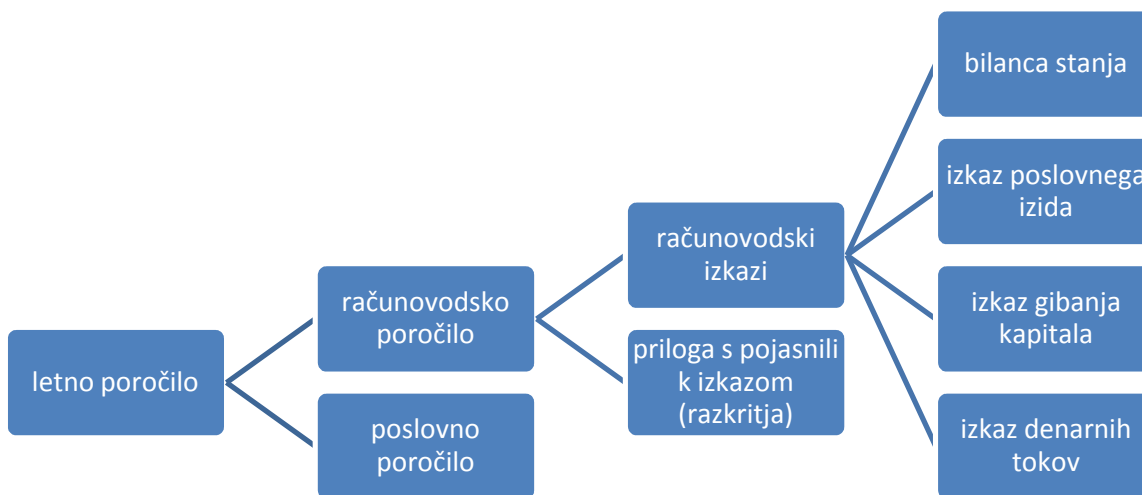
»Vsebinsko gledano je letno poročilo korporacijski pravni akt gospodarske družbe in samostojnega podjetnika, ki je sestavljen iz posameznih računovodskih izkazov, prilog s pojasnili k izkazom in dodatnih izkazov ter poslovnega poročila. Vsi naštetih deli so sestavine letnega poročila in tvorijo celoto.«⁸⁹ Navedeno je prikazano tudi v preglednici v nadaljevanju.

⁸⁷ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 223.

⁸⁸ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 236.

⁸⁹ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 237.

Preglednica št. 4: Struktura letnega poročila po ZGD-1 in SRS

Po ureditvi ZGD-1, ki je relevantna za razumevanje pomena morebitnega zakonskega ali regulativnega spodbujanja integriranega trajnostnega poročanja, torej ločimo med pojmi:

- letno poročilo,
- računovodsko poročilo,
- računovodski izkazi,
- priloga s pojasnili in
- poslovno poročilo.⁹⁰

3.3.5 Formalni vidiki razlikovanja med letnim in poslovnim poročilom

Letno poročilo je najširši pojem in je poseben pravni akt gospodarske družbe, ki je sestavljen iz dveh delov, iz računovodskega in poslovnega poročila. Računovodsko poročilo pa je sestavljeno iz računovodskih izkazov in priloge s pojasnili, ki tvorijo celoto. »Takšna normativna ureditev torej jasno loči na eni strani med računovodskimi izkazi s pojasnili (razkritji) ter poslovnim poročilom na drugi /.../ To razlikovanje je pomembno, ne le zaradi načina priprave in delitev na računovodska opravila in poslovodna opravila, ampak /.../ tudi z vidika drugih formalnih postopkov.«⁹¹

Prvo področje, na katerem je pomembna razlika med letnim in poslovnim poročilom, je revidiranje: obstaja kvalitativna razlika med revizijskim pregledom računovodskih izkazov in

⁹⁰ Glej Bratina Borut, Jovanovič Dušan, Primec Andreja, Korporacijsko pravo – z navzkrižnim navajanjem zakonodaje, GV Založba, Ljubljana, 2008.

⁹¹ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 239.

pojasnil ter poslovnega poročila. Slednje se ne revidira v ožjem smislu, temveč revizor »/.../ zgolj preveri, ali je njegova vsebina v skladu z drugimi sestavinami letnega poročila.«⁹²

Drugo področje razlike med letnim in poslovnim poročilom je v zvezi z ničnostjo letnega poročila. Zaradi kršitev zakonskih določb pri sestavi poslovnega poročila praviloma ni nujno nično tudi celotno letno poročilo. Drugače pa je v primeru, če se kršitev zakonskih določb pojavi v zvezi z razkritji. Pri teh gre namreč za »/.../ določbe, ki imajo namen varovanja upnikov, zaradi česar zakon pri kršitvah določa ničnostno sankcijo.«⁹³ Razkritja v računovodskih izkazih (t.j. v prilogi s pojasnili k izkazom) namreč ne služijo le družbenikom, ampak tudi upnikom in javnosti. Zato za kršitve predpisov v zvezi z razkritji zakon določa ničnostno sankcijo.

Tretja pomembna razlika, ki je pomembna za osrednjo vsebino te naloge, pa se nanaša na določbe v zvezi s trajnostnim poročanjem. Te se naj praviloma nanašajo na poslovno poročilo (kot del letnega poročila); seveda pa bi bilo smiselno in nujno, da določbe v zvezi z nujnostjo integriranja (združevanja, povezovanja) finančnih z nefinančnimi (trajnostnimi) informacijami zahtevajo sklicevanje tako povezanih informacij tudi na računovodske izkaze.

3.3.6 Narava in namen poslovnega poročila

»Poslovno poročilo je sestavni del letnega poročila in je obvezno pri družbah, katerih letno poročilo je zavezano k revidiranju (prvi odstavek 60. člena v zvezi s 57. členom ZGD-1). Tako kot priloga k izkazom s pojasnili je tudi poslovno poročilo tisti del letnega poročila, kjer gre za besedni zapis oziroma besedilo, ki pojasnjuje številčne podatke računovodskih izkazov.«⁹⁴

V poslovnem poročilu družba prikaže razvoj poslovanja in položaj družbe. Izdelava ga poslovodstvo družbe, enako kot letno poročilo in računovodske izkaze, vendar je poslovno poročilo po svoji naravi »/.../ v praksi veliko bolj tudi individualni prispevek poslovodstva, saj poslovodstvo s poslovnim poročilom predstavi svoje delo, svoje uspehe in neuspehe, uspešnost poslovanja in vizijo prihodnosti. V računovodski literaturi ugotavljajo, da se poslovodstva še posebej potrudijo pri izdelavi poslovnih poročil, ker z njimi predstavijo svoje delo (ekonomskim) lastnikom na skupščinah. Dodaten razlog za to je tudi v dejstvu, da se gospodarska družba s poslovnim poročilom izkaže tudi javnosti in zunanjim partnerjem.«

3.3.7 Vsebina poslovnega poročila

ZGD-1 opredeljuje minimalno vsebino poslovnega poročila v 70. členu:

- v 1. odstavku navaja, kaj mora poslovno poročilo vsebovati⁹⁵,

⁹² Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, op. c., str. 239.

⁹³ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, op. c., str. 240.

⁹⁴ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 277.

⁹⁵ Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), Uradni list RS, št. 42/06, 10/08, 68/08, 42/09, 65/09-UPB3, 33/11, 91/11 (v nadaljevanju: ZGD-1) (70. člen, 1. odstavek): »Poslovno poročilo mora vsebovati vsaj pošten prikaz razvoja in izidov

- v 2. odstavku podrobneje definira pojma »pošten prikaz« in »celovita analiza razvoja«⁹⁶,
- v 3. odstavku dodaja, kaj še mora biti zajeto v poslovnem poročilu⁹⁷,
- v 4. odstavku dodaja, kaj še mora biti zajeto v poslovnem poročilu, »/.../ če je to pomembno za presojo premoženja in obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida«⁹⁸,
- v 5. odstavku navaja strukturo t.i. izjave o upravljanju družbe, ki jo morajo v poslovno poročilo vključiti družbe, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu,
- v zadnjem, 6. odstavku, navaja podatke, ki jih morajo vsebovati poslovna poročila družb, ki so zavezane k uporabi zakona, ki ureja prevzeme.

3.3.8 Novosti na področju zakonske ureditve poslovnega poročila in povezava s področjem integriranega trajnostnega poročanja

Skladno z določbami t.i. modernizacijske direktive⁹⁹ je postalo poslovno poročilo opredeljeno kot *kompleksna, uravnotežena in celovita analiza razvoja* in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, kar je bila pomembna novost. Pri tem torej ne gre zgolj za kratek komentar k ustvarjenemu poslovnemu izidu, ampak za širšo razlago, opis oziroma predstavitev. Druga novost pa je bila, da mora poslovno poročilo *vključevati tudi računovodske podatke*. Poleg tega je bila novost tudi *obveznost vključitve informacij, povezanih z varstvom okolja in delavci*.

Navedene značilnosti poslovnega poročila, ki smo jih v prejšnjem odstavku poudarili s poševnim tiskom, odlikavajo lastnosti trajnostnega integriranega poročanja in tako nakazujejo implicitno ureditev tovrstnega poročanja v naši zakonodaji, kot je predstavljeno v nadaljevanju:

- *kompleksna, uravnotežena in celovita analiza razvoja*: pojem uravnoteženosti lahko razumemo v kontekstu treh stebrov trajnostnega razvoja (ekonomski, okoljski in družbeni), o katerih morajo družbe uravnoteženo poročati, t.j. upoštevati dosežke,

---

poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena.«

⁹⁶ ZGD-1 (70. člen, 2. odstavek): »Pošten prikaz mora biti uravnotežena in celovita analiza razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, ki ustreza obsegu in vsestranskosti njenega poslovanja. Analiza mora v obsegu, ki je potreben za razumevanje razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vsebovati ključne računovodske, finančne, in če je to potrebno, druge kazalce, kazalnike in druge pokazatelje, ki vključujejo tudi informacije, povezane z varstvom okolja in delavci. Analiza vključuje ustrezno sklicevanje na zneske v računovodskih izkazih in potrebna dodatna pojasnila.« (podčrtala a.)

⁹⁷ ZGD-1 (70. člen, 3. odstavek): »V poslovnem poročilu morajo biti prikazani tudi:

- vsi pomembnejši poslovni dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta;
- pričakovani razvoj družbe;
- aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja, in
- obstoj podružnic družbe.«

⁹⁸ ZGD-1 (70. člen, 4. odstavek): »Če je to pomembno za presojo premoženja in obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida, morajo biti v poslovnem poročilu prikazani tudi cilji in ukrepi upravljanja finančnih tveganj družbe, vključno z ukrepi za zavarovanje vseh najpomembnejših vrst načrtovanih transakcij, za katere se posli zavarovanja računovodsko posebej prikazujejo, ter izpostavljenost družbe cenovnim, kreditnim, likvidnostnim tveganjem in tveganjem v zvezi z denarnim tokom.«

⁹⁹ Direktiva 2003/51/EC (Modernizacijska direktiva). Glej: Directive 2003/51/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2003 amending Directives 78/660/EEC, 83/349/EEC, 86/635/EEC and 91/674/EEC on the annual and consolidated accounts of certain types of companies, banks and other financial institutions and insurance undertakings.

- tveganja, priložnosti itd. na enem področju (na primer ekonomskem) upoštevajoč njegovo odvisnost od drugega področja (na primer okoljskega ali družbenega);
- *vključevanje tudi računovodskih podatkov*: s tem je jasno nakazano, da poslovno poročilo ni namenjeno zgolj podajanju in predstavljanju opisnih, besedilnih, kvalitativnih, torej predvsem ne-finančnih podatkov, ampak vključuje tudi računovodske podatke. Tako lahko implicitno predpostavljamo, da slovenska zakonodaja predvideva poslovno poročilo kot integrirano poročilo, v katerem bodo združeni in medsebojno povezani podatki o finančnem in nefinančnem poslovanju;
  - *obveznost vključitve informacij, povezanih z varstvom okolja in delavci*, je eksplicitna zahteva, ki odraža razumevanje pomembnosti okoljske in družbene komponente v poslovnem poročilu. Vendar pa sta z zornega kota celovitih vsebinskih okvirjev trajnostnega poročanja¹⁰⁰ naštetih vsebini (»varstvo okolja« in »delavci«) zelo ozki. Sklop »informacij, povezanih z varstvom okolja« si sicer lahko predstavljamo v širšem smislu in predpostavljamo, da zajema poleg ožjih tematik, vezanih na zmanjševanje onesnaževanja okolja s strani gospodarske družbe (na primer zmanjševanje izpustov v vode ali zrak) oziroma zmanjševanja porabe naravnih virov (na primer vode, lesa itd.) ali energije, tudi širše okoljske teme, kot so vpeljevanje ukrepov za zmanjševanje podnebnih sprememb, upravljanje vrednostne verige z zornega kota ogljičnega odtisa itd. Težko pa predpostavljamo širšo razlago za sklop »informacij, povezanih z delavci«; lahko ga sicer logično razširimo na celoten sklop odnosov z in med zaposlenimi z zornega kota človekovih pravic, enakopravnosti med spoloma pri zaposlovanju, nagrajevanju in napredovanju, vključevanja zaposlenih v odločanje itd., težko pa naredimo povezavo tudi z drugimi vsebinami v okviru »družbenega« stebra uresničevanja trajnostnega razvoja. Sem sodijo vsaj še vsebine, vezane na lokalne skupnosti, pa tudi nacionalno oziroma globalno skupnost (odvisno od geografskega dometa poslovanja družbe). Pri tem so relevantne skupnosti, na katere gospodarska družba s svojim delovanjem (pozitivno ali negativno) vpliva oziroma, obratno, skupnosti, ki s svojim bivanjem, delovanjem, odnosom do gospodarske družbe, njenih projektov itd. vplivajo nanjo oziroma njeno delovanje.

V kontekstu razprave o trajnostnem in integriranem poročanju velja izpostaviti še eno novost, ki jo je v primerjavi s prejšnjo ureditvijo prinesel ZGD-1. Nanaša se na tako imenovano izjavo o upravljanju družbe oziroma korporativnem upravljanju (angl. corporate governance), ki »/.../ vključuje navedbo, ali družba pri svojem poslovanju uporablja kakšen kodeks, navedbo tega kodeksa, njegovo javno dostopnost ter navedbo posameznih določb kodeksa, ki jih družba ni upoštevala, z utemeljitvijo /.../«¹⁰¹, zakaj jih ni upoštevala. »Zlasti v zadnjem obdobju v korporacijskem pravu pridobivajo pomen tudi avtonomna pravila ter med njimi za javne delniške

¹⁰⁰ Prim: www.globalreporting.org in www.theiirc.org.

¹⁰¹ Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 279.

družbe t.i. kodeksi o upravljanju /.../ Gre za različna avtonomna pravila, ki kažejo dobro prakso za delovanje vseh organov v korporacijski upravljavski strukturi in v tem smislu dopolnjujejo zakon, čeprav pravno niso zavezujoča.«¹⁰² V zvezi z izjavo o upravljanju je pomembno, da družbe razkrijejo, ali in v kolikšnem obsegu uporabljajo določila kodeksa ter podrobneje obrazložijo praktična odstopanja pri njegovi uporabi.

Prav na področju smernic za korporativno upravljanje družb je bilo v Sloveniji v zadnjih letih izvedenih nekaj aktivnosti, ki posredno močno zadevajo tudi področje trajnostnega in integriranega poročanja družb. Zato v nadaljevanju na kratko predstavljamo ključne dokumente in spodbude na tem področju, ki posredno pomenijo tudi spodbujanje (vsaj določenega kroga, t.j. gospodarskih družb s kapitalskimi naložbami države) družb k bolj celovitemu in uravnoteženemu poslovnemu poročanju.

3.4 Smernice in priporočila AUKN kot posredna spodbuda k integriranemu trajnostnemu poročanju družb

3.4.1 O AUKN RS

Agencija za upravljanje kapitalskih naložb Republike Slovenije (v nadaljevanju: Agencija) je bila ustanovljena z Zakonom o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije (ZUKN)¹⁰³. Na podlagi določila 40. člena ZUKN je formalno prevzela upravljanje kapitalskih naložb z dnem imenovanja predsednika in članov sveta, to je 20. oktobra 2010. Je samostojen in neodvisen državni organ, ki skladno z določbami ZUKN odgovarja Državnemu zboru. Letno poroča Državnemu zboru Republike Slovenije o izvajanju letnega načrta upravljanja kapitalskih naložb za preteklo leto, omenjeni letni načrt upravljanja kapitalskih naložb pa predhodno sprejme vlada na predlog agencije.¹⁰⁴

Agencija je pomen trajnostnega razvoja družb, ki so v njenem upravljanju, vtakala v jedro svoje vizije: »Agencija bo stremela k izboljšanju dobre prakse korporativnega upravljanja na način, da bo zasledovala dolgoročen interes družb, ki so lahko izključno ekonomski, nacionalno strateški cilji, kombinacija obeh in istočasno usmerjeni k trajnostnemu razvoju družb ter k vzpostavitvi take lastniške strukture, ki bo dolgoročno zagotavljala učinkovito upravljanje, konkurenčnost ter uspešen razvoj. Dolgoročna vizija Agencije je postati prepoznavna kot ozaveščen, aktiven in vzoren gospodar, ki bo izvajal najboljšo prakso korporativnega upravljanja.« (podčrtala avtorica).¹⁰⁵ Navedeno posredno nakazuje intenzivno delovanje Agencije tudi na področju

¹⁰² Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 281.

¹⁰³ Zakon o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije (ZUKN), Uradni list RS, št. 38/10.

¹⁰⁴ Več o novostih v zvezi z uvedbo Agencije glej: Cotič Živa, Prihod novosti z AUKN, Pravna praksa, Letnik 2011, št. 22, str. 29.

¹⁰⁵ Glej: www.auknrs.si/poslanstvo_agencije/ (3.1.2012)

spodbujanja integriranega trajnostnega poročanja družb s kapitalskimi naložbami države kot pomembnega elementa odgovornega korporativnega upravljanja.

3.4.2 Kodeks upravljanja družb s kapitalskimi naložbami države

Agencija je v času od svoje ustanovitve pripravila nekaj dokumentov na temo korporativnega upravljanja, ki jih je posredovala družbam v njenem upravljanju¹⁰⁶. Med pomembnejšimi je kodeks upravljanja družb s kapitalskimi naložbami države (datiran 18. 1. 2011). Kot je navedeno uvodoma (v preambuli), so bili pri oblikovanju tega kodeksa upoštevani: »/.../ slovenska zakonodaja, smernice in priporočila EU, smernice OECD o upravljanju podjetij s kapitalskimi naložbami države¹⁰⁷, načela OECD za korporativno upravljanje, drugi mednarodno priznani standardi za odgovorno in kakovostno upravljanje družb s kapitalskimi naložbami držav in gospodarskih družb na splošno ter slovenska priporočila dobrega korporativnega upravljanja.«¹⁰⁸

Kodeks v prvem sklopu predstavlja zavezo organov agencije glede načel, postopkov in meril lastnega ravnanja. V drugem sklopu pa priporoča načela, postopke in merila za ravnanje članov organov vodenja in nadzora družb s kapitalskimi naložbami države.

V okviru drugega sklopa sta ključnega pomena poglavji Odnosi z deležniki (členi 61. do 64.) ter Preglednost poslovanja in poročanje (členi 65. do 69.). V 64. členu kodeksa je navedeno, da si bo agencija prizadevala, da bo vsaka družba s kapitalskimi naložbami države v sklopu rednega poročanja poročala tudi o odnosih z deležniki. V nadaljevanju sta z zornega kota spodbujanja trajnostnega integriranega poročanja ključnega pomena člena 67. in 69.

67. člen kodeksa med drugim določa, da morajo družbe s kapitalskimi naložbami države v letnem poročilu skladno z ZGD-1 navesti: »/.../ stvarno sliko razvoja svojih poslovnih dejavnosti, trenutno stanje in dosežke v skladu z zakonodajo in ustaljeno prakso. To pa poleg zakonsko predpisanih finančnih in nefinančnih razkritij vključuje:

- razkritja o tveganjih in sistemu obvladovanja tveganj,
- prizadevanje družbe glede raziskovanja in razvoja,
- poročanje o korporativnem upravljanju družbe (izjava o korporativnem upravljanju), vključno z izpolnjevanjem določb tega kodeksa in morebitnih drugih kodeksov,
- poročanje o trajnostnem razvoju družbe (lahko ločen dokument ali del letnega poročila), kar obsega na primer:

¹⁰⁶ Seznam kapitalskih naložb RS na dan 11. november 2011 je dostopen na spletnem naslovu:

www.auknrs.si/f/docs/Predstavitev/Seznam_11_november_2011.pdf (3.1.2012). Na seznamu je 99 družb s kapitalskim deležem države, od tega ima država v 25-ih družbah 100-odstotni lastniški delež. URL:

http://www.auknrs.si/f/docs/pomembni_dokumenti/Kodeks_cistopis_objavljen.pdf (26.12.2011)

¹⁰⁷ Smernice OECD za korporativno upravljanje družb v državni lasti, Socius, 2009. URL:

http://www.auknrs.si/f/docs/pomembni_dokumenti/SMERNICE_OECD.pdf (26.12.2011)

¹⁰⁸ Kodeks upravljanja družb s kapitalskimi naložbami države, Agencija za upravljanje kapitalskih naložb RS, 2011, str. 1.

- poročilo in kratko analizo o vprašanih trajnostnega razvoja, ki so pomembna za družbo,
- jasno poročilo o tveganjih in priložnostih, ki jih družba obravnava v sklopu trajnostnega razvoja, še posebno o nefinančnem tveganju in priložnostih, ki so potrebni za razumevanje njenega razvoja, uspešnost poslovanja in položaj družbe,
- pregled strategije družbe in prilagoditev zahtevam za trajnostni razvoj ter kako so strategije in prilagoditve vplivale na dosežke pri poslovanju družbe ter na njen položaj zdaj in v prihodnosti,
- jasno poročilo o dosežkih in ciljih, ki temeljijo na izbranih kazalnikih uspešnosti.¹⁰⁹

Posredno je tudi v določbi 69. člena zajeta predpostavka, da družbe poročajo (tudi) trajnostno, saj je omenjeno nefinančno poročanje: »Agencija v skladu z veljavnimi predpisi oblikuje in sprejme smernice poročanja, ki natančneje opredeljujejo finančno in nefinančno javno poročanje ter poročanje za različne vrste družb.«

3.4.3 Smernice poročanja družb s kapitalskimi naložbami države

Dokument, ki neposredno obravnava vprašanja, povezana s poročanjem družb s kapitalskimi naložbami države, je Agencija sprejela hkrati s predhodno omenjenim Kodeksom upravljanja družb s kapitalskimi naložbami države. Kot je zapisano že uvodoma (člen 1.1), smernice natančneje opredeljujejo finančno in nefinančno javno poročanje ter poročanje agenciji za različne vrste družb. Definirajo frekvenco in natančne vsebine poročanja ter pomenijo vsebinsko nadgradnjo in konkretizacijo omenjenega Kodeksa.¹¹⁰

3.4.4 Priporočila in pričakovanja Agencije glede etičnega kodeksa družb

Agencija je 19. decembra 2011 objavila dokument Priporočila in pričakovanja AUKN do družb z lastništvom države¹¹¹. Dokument se področja trajnostnega integriranega poročanja dotika v več poglavjih, med drugim:

- priporočilo št. 3 v zvezi z upravljanjem tveganj¹¹²,
- priporočilo št. 4 v zvezi s kvartalnim poročanjem družb¹¹³,
- priporočilo št. 5 v zvezi s triletnim poslovnim poročanjem družb¹¹⁴, in še posebej
- priporočilo št. 11 v zvezi s sprejetjem etičnega kodeksa družbe¹¹⁵.

¹⁰⁹ Kodeks upravljanja družb s kapitalskimi naložbami države, Agencija za upravljanje kapitalskih naložb RS, 2011, str. 14.

¹¹⁰ Smernice poročanja družb s kapitalskimi naložbami države, Agencija za upravljanje kapitalskih naložb RS, 2011, str. 1.

¹¹¹ URL: www.auknrs.si/f/docs/priporocila/Pricakovanja_AUKN_19_december_2011.pdf (26.12.2011)

¹¹² Priporočila in pričakovanja Agencije za upravljanje kapitalskih naložb do družb z lastništvom države, Agencija za upravljanje kapitalskih naložb RS, 2011, str. 19-23.

¹¹³ Priporočila in pričakovanja Agencije za upravljanje kapitalskih naložb do družb z lastništvom države, op.c., str. 23-25.

¹¹⁴ Priporočila in pričakovanja Agencije za upravljanje kapitalskih naložb do družb z lastništvom države, op.c., str. 25-27.

Priporočilo št. 11 (sprejetje etičnega kodeksa družbe) namreč med drugim navaja tudi pomen odgovornega odnosa gospodarske družbe do širše skupnosti. Pri tem posebej izpostavlja med drugim:

- spoštovanje človekovih pravic,
- varovanje okolja in družbeno odgovornost ter
- pomoč lokalnim skupnostim.

3.5 Aktivnosti na ravni borze z vrednostnimi papirji

Na ravni slovenske borze z vrednostnimi papirji, t.j. Ljubljanske borze, d.d., Ljubljana (v nadaljevanju: Ljubljanska borza) je bil v letu 2004 sprejet Kodeks upravljanja javnih delniških družb¹¹⁶. Sporazumno so ga oblikovali Ljubljanska borza, Združenje članov nadzornih svetov in Združenje Manager, njegovo uveljavitev pa je podprla tudi Banka Slovenije. Pri tem so upoštevali slovensko zakonodajo, smernice in priporočila EU, etična načela poslovne kulture, svoje notranje akte in mednarodno priznane standarde za odgovorno in kakovostno upravljanje družb.

Področje trajnostnega poročanja je posredno zajeto v naslednjih določbah kodeksa:

- 4. poglavje o razmerju med družbo in drugimi interesnimi skupinami, določba 1.4.3 (sicer zadeva splošno področje komuniciranja in ne posebej letnega oziroma poslovnega poročanja), ki družbam nalaga, naj proučijo in upoštevajo legitimne interese vseh interesnih skupin, še posebej zaposlenih,
- 8. poglavje o razkritjih, sklop 8.1. Obveščanje in poročanje, še posebej določba 8.3.1, ki se glasi: »/.../ Sestavni del letnega poročila naj bo tudi poročilo o družbeni odgovornosti (odgovornost do zaposlenih, potrošnikov, lokalne skupnosti ter naravnega okolja).«¹¹⁷

Podrobnejše določbe v zvezi s trajnostnim poročanjem in njegovim integriranjem v letno oziroma poslovno poročilo v kodeksu niso zajete.

Drugačna je ugotovitev po pregledu aktualnega Kodeksa upravljanja javnih delniških družb z dne 8. decembra 2009, ki se je začel uporabljati 1. januarja 2010. Ta prinaša novost v sklopu Transparentnost poslovanja, določba 22.2: »Družba razkrije tudi trajnostno poročilo, katerega del je poročilo o družbeni odgovornosti (odgovornosti do zaposlenih, potrošnikov, lokalne skupnosti ter varstva okolja) na spletni strani kot ločeno poročilo ali sestavni del letnega poročila.«

Kodeks torej ponuja možnost ločene objave trajnostnega poročila ali njegovega integriranja v letno poročilo, vendar se v podrobnosti o tem, kaj z vsebinskega oziroma metodološkega zornega

---

¹¹⁵ Priporočila in pričakovanja Agencije za upravljanje kapitalskih naložb do družb z lastništvom države, op.c., str. 34-37.

¹¹⁶ Kodeks upravljanja javnih delniških družb, Uradni list RS, št. 44/2004.

¹¹⁷ Kodeks upravljanja javnih delniških družb, Uradni list RS, št. 44/2004, določba 8.3.1.

kota pomeni oziroma bi morale pomeniti vključevanje trajnostnega poročila v letno poročilo (v smislu povezovanja in združevanja finančnih in nefinančnih podatkov o poslovanju v celoto), ne spušča.

Prav tako spodbujanja integriranega trajnostnega poročanja, kot ga poznamo v nekaterih drugih državah¹¹⁸, ni zaslediti v drugih aktivnostih Ljubljanske borze.¹¹⁹

3.6 Druge, neformalne spodbude za trajnostno poročanje

Med spodbudami za trajnostno poročanje slovenskih gospodarskih družb moramo kot pomembnejšo omeniti vsakoletni projekt poslovnega dnevnika Finance in Poslovne akademije Finance, ki po različnih kriterijih nagradujeta najboljša letna poročila družb. V letu 2011 je tekmovanje potekalo že dvanajstič zapored. Nagrade podeljujejo v več kategorijah, med drugim tudi za najboljše trajnostno poročanje v sklopu letnega poročila.¹²⁰

Med formalne spodbude lahko uvrstimo tudi izobraževalne dogodke različnih strokovnih in stanovskih združenj¹²¹ ter poročanje splošnih, poslovnih in strokovnih medijev na temo trajnostnega poročanja in pomena integriranega poročanja.

---

¹¹⁸ Glej pregled zakonske in regulativne ureditve integriranega trajnostnega poročanja po nekaterih državah v točki 2.5 te naloge.

¹¹⁹ Pregledali smo na primer priporočila komisije za podelitev nagrade Portal (za leto 2011, glej URL: <http://www.ljse.si/cgi-bin/jve.cgi?doc=8177>, 6. 1. 2012). Gre za nagrado, ki jo Ljubljanska borza, d.d., Ljubljana, podeljuje za najbolj odprto delniško družbo, z njo pa želijo poudariti pomen odprtosti v komuniciranju delniških družb do vseh interesnih skupin (kot zgled ustreznega korporativnega komuniciranja). Vsebinsko je to sicer le posredno povezano s področjem integriranega trajnostnega poročanja, a vendar v omenjenih priporočilih niti posredno ni zaslediti omenjene tematike oziroma spodbujanja k trajnostnemu poročanju.

¹²⁰ Nagrado poslovnega dnevnika Finance in Poslovne akademije Finance za najboljše letno poročilo pri trajnostnem razvoju za leto 2010 je na podelitvi v letu 2011 prejela družba Telekom Slovenije, d.d. (URL: www.finance.si/329896, 7. 1. 2012), prav tako je v tej kategoriji zmagala leto pred tem, torej za svoje letno poročilo za 2009. V 2009 je nagrado za najboljše letno poročilo pri trajnostnem razvoju med finančnimi ustanovami prejela družba Banka Sparkasse.

¹²¹ Tako je bil na primer slavnostni govorec na 15. Slovenski konferenci o odnosih z javnostmi oktobra 2011 italijanski komunikacijski strokovnjak dr. Toni Muzi Falconi, ki je med drugim predstavil pomen integriranega poročanja in aktivnosti Mednarodnega sveta za integrirano poročanje IIRC (URL: www.piar.si/skoj/povzetki-predavanj/cetrtek-13-oktober-2011-3643, 7. 1. 2012).

4. Raziskava prakse integriranega trajnostnega poročanja slovenskih gospodarskih družb

4.1 Predstavitev raziskovalne metodologije: kabinetna kvalitativna raziskava

V nadaljevanju predstavljena raziskava je potekala kabinetno¹²², in sicer na podlagi prosto (t.j. spletno) dostopnih virov: letnih, poslovnih, trajnostnih, okoljskih in drugih relevantnih poročil, ki jih slovenske gospodarske družbe objavljajo na svojih spletnih mestih. Analizirali smo najnovejša poročila, t.j. poročila za poslovno leto 2010.

Gre za sekundarno raziskavo, pri kateri smo sekundarne vire raziskovali in analizirali s kvalitativno metodo poglobljene analize vsebine¹²³, sumarne podatke pa smo predstavili kvantitativno (v obliki statističnega pregleda).

Za to raziskovalno metodo smo se odločili iz naslednjih razlogov:

- razpoložljivi strokovno-znanstveni in raziskovalni viri¹²⁴ na temo prakse integriranega trajnostnega poročanja slovenskih družb so izrazito omejeni,
- ključni aktualni in relevantni sekundarni viri (t.j. relevantna poročila slovenskih družb) so praviloma prosto dostopni prek spletnih mest družb,
- s pomočjo kabinetne raziskave lahko pridobimo vpogled v stanje (integriranega) trajnostnega poročanja v praksi, opredelimo ključne teme, izzive in priložnosti, poleg tega je to lahko pomembno izhodišče za morebitno nadaljnje raziskovanje stanja in trendov na tem področju ter za njegovo nadaljnje zakonodajno oziroma regulativno urejanje in druge oblike spodbujanja, kar sicer presega domet te naloge, saj potrebuje jasno pobudo s strani zakonodajalca, regulatorja ali drugih strokovnih, stanovskih ali interesnih združenj, zainteresiranih za spodbujanje integriranega trajnostnega poročanja v Sloveniji.

4.2 Ključna raziskovalna vprašanja

Ključna raziskovalna vprašanja, ki smo si jih zastavili pred izvedbo raziskave prakse integriranega trajnostnega poročanja slovenskih gospodarskih družb, so naslednja:

- Ali družbe pripravljajo in objavljajo trajnostna poročila, t.j. ali družbe trajnostno poročajo¹²⁵?

---

¹²² Angl. desk-top research.

¹²³ Toš Niko, Hafner-Fink Mitja, Metode družboslovnega raziskovanja, FDV, Ljubljana, 1998, str. 199-202.

¹²⁴ Po nam znanih podatkih v RS še ni bila izvedena tovrstna raziskava integriranega trajnostnega poročanja družb.

- Ali so trajnostna poročila samostojne publikacije ali so vključena v letna oziroma poslovna poročila?
- Ali so trajnostne vsebine (vsebine, povezane s problematiko oziroma izzivi trajnostnega razvoja: okolje, družba in upravljanje), ki so vključene v letno poročilo, obravnavane ločeno (v ločenem, samostojnem poglavju) ali so vpete v osrednje vsebinske sklope poslovnega poročila, in sicer zaporedoma:
  - o pismo direktorja;
  - o običajne strateške uvodne vsebine poslovnega poročila, na primer poslanstvo, strategija, vizija, strateški načrti, poslovna politika, sistemi vodenja itd.;
  - o obvladovanje tveganj (oziroma upravljanje s tveganji), ki vključuje in celovito obravnava tudi tveganja, povezana z okoljem, zaposlenimi, upravljanjem in drugimi vidiki trajnostnega razvoja družb in okolja, v katerem delujejo.

4.3 Predstavitev poteka raziskave

Raziskavo prakse integriranega trajnostnega poročanja slovenskih družb smo izvedli na vzorcu 20 največjih gospodarskih družb s kapitalskimi naložbami države¹²⁶ (glede na knjigovodsko vrednost lastniškega deleža RS na dan 30. junij 2011).

4.3.1 Prva faza: raziskava tipov (vrst) spletno objavljenih poročil

Najprej smo poiskali spletna mesta 20 največjih družb s kapitalskimi naložbami države¹²⁷. Na teh spletnih mestih smo potem iskali objavljena letna, poslovna, računovodska in druga relevantna poročila, predvsem: trajnostno poročilo, okoljsko poročilo, poročilo o uresničevanju družbene odgovornosti in podobno. V preglednici smo označili, ali in katere vrste poročil družba objavlja na spletnem mestu, zaradi preglednosti smo dodali tudi povezavo na ustrezno spletno mesto, kjer se poročilo nahaja.

Kot je razvidno iz Priloge št. 1: »Tip poročanja največjih slovenskih družb s kapitalskimi naložbami države«, smo v prvem stolpcu navedli zaporedno številko družbe, v drugem ime pravne osebe, v tretjem naslov spletnega mesta družbe, v četrtem tip (vrsto) poročila, ki je dostopna na spletnem mestu in v petem spletno povezavo na poročilo, omenjeno v četrtem

---

¹²⁵ Pri tem smo trajnostno poročanje opredelili široko, tako da je bil kriterij izpolnjen tudi v primeru drugačnega poimenovanja poročil (na primer poročilo o uresničevanju trajnostnega razvoja; okoljsko poročilo, ki sicer zajema samo enega od treh stebrov trajnostnega razvoja; poročilo o uresničevanju družbene odgovornosti in podobno).

¹²⁶ Seznam družb je dostopen na spletnem mestu AUKN:

http://www.auknrs.si/f/docs/seznam_kapitalskih_nalozb/FINANCNI_PODATKI_20-IH_DRUZH.pdf (3. 1. 2012)

¹²⁷ Kot je razvidno iz prilog k tej nalogi, so to naslednje družbe: DARS, d.d., Holding slovenske elektrarne, d.o.o., Nova Ljubljanska banka, d.d., Telekom Slovenije, d.d., Kapitalska družba, d.d., Elektro-Slovenija, d.o.o., SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Pošta Slovenije, d.o.o., Elektro Ljubljana, d.d., Elektro Maribor, d.d., Slovenske železnice, d.o.o., Zavarovalnica Triglav, d.d., Nova KBM, d.d., Elektro Celje, d.d., Luka Koper, d.d., Elektro Gorenjska, d.d., Elektro Primorska, d.d., Geoplin, d.o.o., SIJ – Slovenska industrija jekla, d.d., GEN energija, d.o.o.

stolpcu. V šestem, sedmem, osmem in devetem stolpcu si zaradi informativnosti zaporedoma sledijo še naslov, pravno-organizacijska oblika in podatek o deležu RS na dan 9. november 2011.

Ključni ugotovitvi prve faze raziskave sta:

- od 20 družb imajo vse (100 odstotkov) na svojih spletnih mestih objavljena letna poročila;
- od teh 1 družba uporablja dikcijo »finančno letno poročilo«, 1 družba ima poročila razdeljena v 3 skupine (poslovno, računovodsko in trajnostno poročilo), 1 družba pa je objavila konsolidirano letno poročilo;
- od 20 družb ima le 1 družba na svojem spletnem mestu dostopno trajnostno poročilo¹²⁸.

4.3.2 Druga faza: analiza trajnostnih in drugih relevantnih vsebin ter njihove integriranosti v letna oziroma poslovna poročila družb

V drugi fazi raziskave smo izvedli poglobljeno analizo vsebin letnih, poslovnih, trajnostnih in drugih relevantnih poročil 20 največjih družb s kapitalskimi naložbami države, ki so dostopna na spletnem mestu¹²⁹. V Prilogi št. 2 so tako zajeti naslednji rezultati analize:

- stolpec št. 1: zaporedna številka;
- stolpec št. 2: ime gospodarske družbe;
- stolpec št. 3: (s križcem označeno, če trditev drži): družba trajnostno poroča v samostojnem (od letnega oziroma poslovnega poročila ločenem) trajnostnem poročilu, okoljskem poročilu, poročilu o družbeni odgovornosti in podobno;
- stolpec št. 4 (s križcem označeno, če trditev drži): družba trajnostno poroča v okviru letnega oziroma poslovnega poročila, vendar so vsebine v zvezi z uresničevanjem trajnostnega razvoja, družbene odgovornosti, okoljske odgovornosti itd. objavljene v samostojnem poglavju, ločeno od drugih vsebin poslovnega oziroma letnega poročila;
- stolpec št. 5 (s križcem označeno, če trditev drži): družba trajnostno poroča v okviru svojega letnega oziroma poslovnega poročila;
  - o podstolpec št. 5/a (s križcem označeno, če trditev drži): vsebine, povezane z uresničevanjem trajnostnega razvoja (okoljska, družbena in upravljavška vprašanja), so več kot le omenjene in so vključene v pismo direktorja¹³⁰;

¹²⁸ Pri tem poudarjamo, da podatek o le eni družbi od dvajsetih, ki ima na spletnem mestu objavljeno trajnostno poročilo, nima neposrednih relevantnih implikacij glede na predmet raziskave oziroma zastavljena raziskovalna vprašanja. Tako na podlagi tega podatka še ne moremo zaključiti, da 20 največjih slovenskih družb s kapitalskimi naložbami države ni aktivnih na področju trajnostnega poročanja, saj so lahko vsebine in podatki, povezani z uresničevanjem trajnostnega razvoja, sestavni del letnih oziroma poslovnih poročil (kar je tudi temeljna predpostavka oziroma načelo integriranega poročanja, t.j. združevanje in povezovanje finančnih in nefinančnih podatkov o poslovanju). Temu je namenjena druga faza raziskovanja.

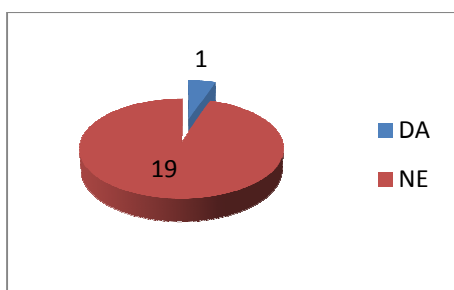
¹²⁹ Glej spletne povezave v 5. stolpcu Priloge št. 1.

- podstolpec št. 5/b (s križcem označeno, če trditev drži): vsebine, povezane z uresničevanjem trajnostnega razvoja (okoljska, družbena in upravljavska vprašanja), so več kot le omenjene in so vključene v uvodne strateške vsebine poslovnega poročila (npr. vizija, poslanstvo, strateški cilji, poslovna politika, sistemi vodenja itd.)¹³¹;
- podstolpec št. 5/c (s križcem označeno, če trditev drži): vsebine, povezane z uresničevanjem trajnostnega razvoja (okoljska, družbena in upravljavska vprašanja) so več kot le omenjene in so vključene v poglavje o obvladovanju oziroma upravljanju tveganj¹³².

V nadaljevanju predstavljamo ključne ugotovitve druge faze raziskave, ki so razvidne tudi iz spremljajočih grafov.

Ugotovitev št. 1: Od 20 največjih gospodarskih družb s kapitalskimi naložbami države (v nadaljevanju: od 20 družb) je za poslovno leto 2010 le ena družba objavila trajnostno poročilo na spletnem mestu.

Graf št. 1: Ali ima gospodarska družba na spletnem mestu objavljeno trajnostno (ali sorodno) poročilo kot samostojno publikacijo?

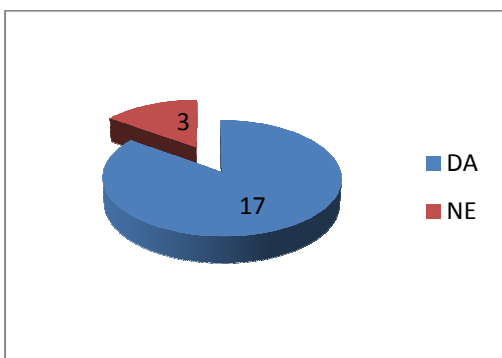
Ugotovitev št. 2: Od 20 družb jih je za poslovno leto 2010 17 obravnavalo trajnostne informacije (okoljske, družbene, upravljavske) v svojih letnih oziroma poslovnih poročilih v samostojnih poglavjih. Ostale 3 družbe v letnih oziroma poslovnih poročilih nimajo samostojnih poglavij, namenjenih uresničevanju trajnostnega razvoja, družbene in okoljske odgovornosti itd.

¹³⁰ Za izpolnitev tega kriterija je bilo potrebno, da direktor v svojem pismu oziroma nagovoru celovito obdelata prednosti, priložnosti, grožnje, izzive itd., povezane s trajnostnimi vidiki poslovanja podjetja in utemelji njihovo pomembnost za prihodnost podjetja; in ne le, da mestoma uporabi določene ključne besede (na primer trajnostni, okoljski itd.).

¹³¹ Za izpolnitev tega kriterija je bilo potrebno, da so strateške trajnostne usmeritve družbe ter (hkrati!) cilji, ukrepi in aktivnosti na tem področju celovito obdelani v enem ali več vsebinskih poglavjih poslovnega poročila; in ne le, da so mestoma uporabljene določene ključne besede (na primer trajnostni, okoljski itd.), brez povezav z drugimi, poslovnimi vsebinami. Pri tem smo bili še posebej pozorni, če smo v poročilu opazili povezovanje, združevanje finančnih podatkov o poslovanju podjetja z ne-finančnimi podatki o uresničevanju trajnostnega razvoja.

¹³² Za izpolnitev tega kriterija je bilo potrebno, da podjetje v poslovnem poročilu obravnava tveganja, povezana z okoljskimi, družbenimi ali upravljavskimi vidiki, enako ali skoraj enako obsežno kot druga tveganja (na primer kreditna, likvidnostna, operativna itd.) in ne le, da uporabi določene ključne besede (na primer trajnostni, okoljski itd.) v uvodnem besedilu ali pri obravnavi drugih tveganj.

Graf št. 2: Ali ima gospodarska družba na spletnem mestu objavljene trajnostne informacije v samostojnem/ih poglavju/ih v svojem letnem oziroma poslovnem poročilu?

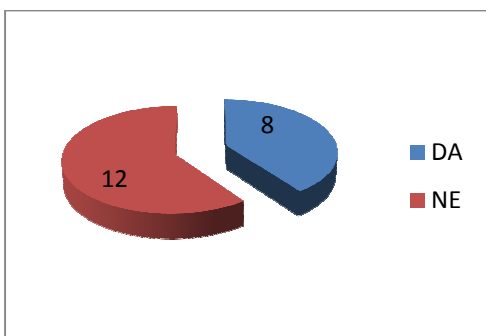

Ugotovitev št. 3: Trinajst družb, ki imajo v svojih letnih oziroma poslovnih poročilih samostojna poglavja s trajnostnimi informacijami, je ta poglavja različno poimenovalo, in sicer s termini:

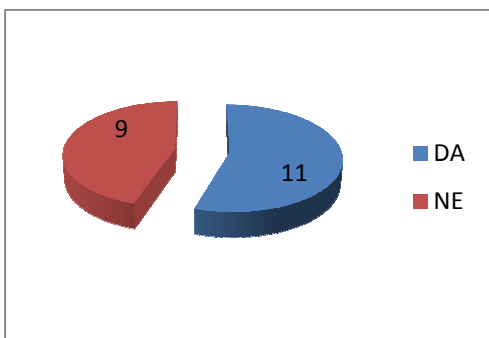
- družbena odgovornost (oziroma izpeljanke, kot sta celovita odgovornost in uresničevanje odgovornosti),
- trajnostni razvoj oziroma
- ravnanje z okoljem.

Ugotovitev št. 4: Trajnostne informacije so na različne načine vključene v običajna poglavja poslovnega poročila. Pri osmih (8) družbah jih najdemo v uvodnem pismu direktorja oziroma uprave, pri enajstih (11) pa v osrednjih strateških poglavjih, kot so strategija, strateški cilji, poslovna politika, sistemi vodenja itd. Le pri šestih (6) družbah najdemo trajnostne informacije tako v pismu direktorja oziroma uprave kot v drugih strateških vsebinskih poglavjih poslovnega poročila. Le v letnih poročilih štirih (4) družb smo našli trajnostne (v obeh primerih okoljske) informacije tudi v poglavju o obvladovanju tveganj.

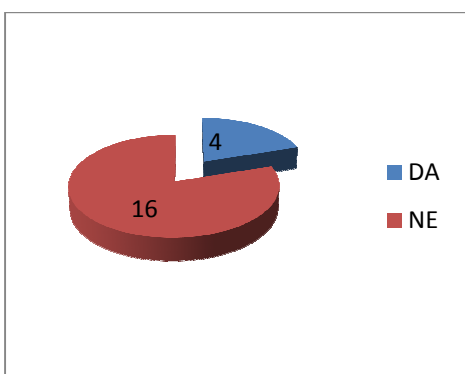
Graf št. 3: Trajnostne informacije so vključene v pismo direktorja oziroma uprave v letnem oziroma poslovnem poročilu.

Graf št. 4: Trajnostne informacije so vključene v strateška vsebinska poglavja poslovnega poročila.

Graf št. 5: Trajnostne informacije so vključene v poglavje o obvladovanju oziroma upravljanju tveganj.

Zaključne skupne ugotovitve:

- trajnostno poročanje je že razširjena praksa med slovenskimi družbami s kapitalskimi naložbami države (opomba: sklepanje na podlagi raziskanega vzorca); kot je razvidno iz analize spletno dostopnih poročil, je bolj običajno objavljanje trajnostnih informacij v okviru letnih poročil kot pripravljanje samostojnih trajnostnih ali sorodnih poročil;
- trajnostne informacije so v manjši meri vpete v pismo direktorja oziroma uprave, v večji meri pa v druge strateške osrednje vsebine poslovnega poročila;
- vključevanje trajnostnih informacij v poglavje o obvladovanju oziroma upravljanju tveganj je zelo redko; tudi pri družbah, kjer so na primer okoljska, družbena in druga tveganja izjemno pomembna, v poglavju o obvladovanju tveganj le izjemoma najdemo resno obravnavo, ki presega klasični nabor finančnih, poslovnih, kreditnih, likvidnostnih in operativnih tveganj;
- ključna splošna ugotovitev je, da zgolj pojavljanje trajnostnih vsebin oziroma podatkov o pomenu trajnostnih usmeritev v letnih oziroma poslovnih poročilih še ne pomeni, da so te vsebine tudi resnično, predano in merljivo vpete v jedro poslovne strategije in vizije ter strateških ciljev družb; v večini primerov gre za splošne, deklarativne vsebine, ki niso tesno

povezane niti s preteklimi poslovnimi rezultati niti s prihodnjimi poslovnimi cilji; na področju posameznih ukrepov uresničevanja trajnostnega razvoja lahko tudi le redko zasledimo zastavljene merljive cilje in sistematično spremljanje njihovega izpolnjevanja.

Tako lahko zaključimo, da je trajnostno poročanje že prepoznana praksa med slovenskimi gospodarskimi družbami, vendar se je le redki lotevajo na celovit, sistematičen, transparenten način, predvsem pa ne zagotavljajo povezav med trajnostnimi (običajno ne-finančnimi) informacijami in finančnimi podatki o poslovanju.

4.4 Ključne predpostavke in omejitve raziskave

Pričujoča analiza in iz nje izhajajoče zaključne ugotovitve in priporočila, ki jih podajamo v nadaljevanju, izhajajo iz naslednjih ključnih predpostavk, ki zaradi svoje subjektivnosti pomenijo omejitve celoviti in objektivni analizi prakse trajnostnega poročanja v RS:

- Predpostavljali smo, da družbe, ki pripravljajo poročila, ki so predmet te analize (letna, poslovna, trajnostna, okoljska poročila, poročila o družbeni odgovornosti itd.), ta poročila tudi objavljajo na svojih spletnih mestih. Pomembno načelo uresničevanja trajnostnega razvoja je namreč prav komuniciranje in vključevanje deležnikov v različne vidike načrtovanja aktivnosti in ukrepov; zato se zdi malo verjetno, da družbe, ki so aktivne v trajnostnem oziroma družbenem poročanju, o tem ne bi tudi spletno komunicirale. Seveda pa je teoretično možno, da tudi družbe z odličnimi trajnostnimi, okoljskimi, družbenimi itd. poročili teh iz določenih (na primer tehničnih ali drugih) razlogov ne objavljajo na svojem spletnem mestu. V tem primeru poročila teh družb niso zajeta v naši analizi. Poleg tega je v nekaterih primerih prišlo do težav, saj družbe svojih letnih, poslovnih, trajnostnih in drugih poročil na spletnem mestu nimajo objavljenih v identični obliki kot tiskano poročilo, ampak v spletnemu mediju prilagojeni obliki¹³³.
- Kljub poskusu objektivizacije analiziranja poročil je bila analiza nujno podvržena subjektivnim (kvalitativnim) presojam avtorice, na primer kar zadeva splošnost oziroma globino obravnave posameznih trajnostnih informacij v določenih sklopih letnih oziroma poslovnih poročil. Tako smo si prvotno na primer zastavili, da bo kriterij obravnave trajnostnih informacij v določenem sklopu letnega poročila izpolnjen le, če trajnostne vsebine ne bodo zgolj omenjene oziroma (deklarativno) nakazane, ampak bodo dejansko vsebinsko (problemsko) obdelane. Seveda je takšno presojanje od primera do primera različno in zato nujno subjektivno. To je treba upoštevati pri vrednotenju sumarnih rezultatov raziskave.

---

¹³³ Na primer Luka Koper, d.d., in Telekom Slovenije, d.d.

5. Sklepne ugotovitve in priporočila za spodbujanje integriranega trajnostnega poročanja gospodarskih družb

Temeljne zaključne ugotovitve povzemamo v nadaljevanju, sledijo pa si od splošnih ugotovitev o pomenu integriranega trajnostnega poročanja do ugotovitev v zvezi z obstoječo zakonsko in regulativno ureditvijo področja v RS ter prakso integriranega poročanja pri nas.

5.1 Pomen integriranega trajnostnega poročanja

Letno poročanje gospodarskih družb o poslovanju, v okviru tega pa tudi poslovno poročanje postaja v času zloma finančnih sistemov in globalne gospodarske krize na eni strani ter vse bolj žgočih okoljskih izzivov (še posebej podnebne spremembe, varovanje virov pitne vode, odgovorno ravnanje z odpadki, ohranjanje biotske raznovrstnosti itd.) vse pomembnejši dejavnik izkazovanja transparentnosti in odgovornosti ter trajnostne naravnosti njihovega delovanja. Namesto obstoječega modela finančnega poročanja, ki ponuja v preteklost usmerjeni pregled poslovanja, ne zagotavlja pa zadostnih relevantnih informacij za odločanje v današnjem času, potrebujemo danes celovit, pregleden, notranje in zunanje vsebinsko povezan ter delujoč, življenjski sistem poročanja o različnih, medsebojno povezanih vidikih delovanja in poslovanja družb. Obstoječim sklopom letnega poročila (računovodski izkazi in pojasnila) se morajo pridružiti t.i. trajnostne informacije, t.j. vsebine o uresničevanju trajnostnega razvoja, ki zajemajo tri ključne vsebinske sklope: okolje, družba in upravljanje. Integriranje podatkov v tem kontekstu pomeni združevanje in povezovanje podatkov o finančnih in nefinančnih (okoljskih, družbenih in upravljavskih) rezultatih poslovanja v celoto poslovnega oziroma letnega poročila, z ustreznim sklicevanjem na računovodske izkaze in razkritja, kadar in kjer je to smiselno.

Gre torej za celovit pristop, ki omogoča različnim deležnikom (na primer vlagateljem, kupcem, odločevalcem, zaposlenim, lokalnim skupnostim itd.) razumeti dejansko delovanje gospodarske družbe, njeno umestitev v družbeno in naravno okolje ter predvidene dolgoročne posledice odločitev in dejanj njenega vodstva.

5.2 Zakonska in regulativna ureditev ter praksa trajnostnega poročanja v RS

Na podlagi vzorca 20 največjih gospodarskih družb s kapitalskimi naložbami države lahko ugotovimo, da je trajnostno poročanje sicer že običajna praksa slovenskih družb, vendar doslej v večini primerov na deklarativni ravni, t.j. brez poglobljenega in celovitega pristopa k predstavitvi trajnostnih informacij in njihovemu povezovanju s finančnimi podatki o poslovanju.

Zakonska ureditev tega področja v RS, zajeta v 70. členu ZGD-1, je splošna in ohlapna, čeprav kot takšna usklajena z evropsko zakonodajo. Dikcija zakona, ki omenja le varstvo okolja in vprašanja, povezana z delavci, ne zadošča za razumevanje namena in širine vsebin oziroma tem in izzivov, ki jih vključuje trajnostno usmerjeno poslovanje. Primeri iz drugih držav kažejo, da so možne tudi mnogo bolj podrobne zakonske ali regulativne ureditve, na primer prek objavljenega nabora kazalnikov trajnostnega razvoja oziroma družbene odgovornosti in podobno.¹³⁴ Slovenska regulativa (SRS) tega področja ne obravnava¹³⁵.

Glede na aktualna priporočila in pričakovanja, ki jih v zvezi z upravljanjem družb in poročanjem družbam s kapitalskimi naložbami države posreduje Agencija za upravljanje kapitalskih naložb RS (AUKN)¹³⁶, menimo, da bi z dodatno konkretizacijo pričakovanj lahko dosegli pomembne premike v smeri integriranega trajnostnega poročanja družb s kapitalskimi naložbami države, ki bi jim nato predvidoma kmalu sledile tudi druge.

5.3 Priporočila

Sklenemo lahko, da analiza slovenske zakonske in regulativne ureditve kaže, da ZGD-1 v določbi 70. člena sicer implicitno zajema tudi področje trajnostnega poročanja, vendar je to na preveč splošni ravni, da bi lahko imelo konkretne posledice v praksi. Niti regulativna ureditev (Slovenski računovodski standardi) niti kodeks borze vrednostnih papirjev (Kodeks upravljanja javnih delniških družb) družbam ne dajeta konkretnih formalnih ali neformalnih spodbud za uresničevanje integriranega trajnostnega poročanja, kot je to v nekaterih drugih državah.¹³⁷ Možnosti za izboljšanje se tako pojavljajo na vseh navedenih ravneh: zakonodajni, regulativni in drugih (aktivnosti strokovnih in stanovskih združenj, ne/posredno zainteresiranih za dolgoročno uspešno delovanje slovenskega gospodarstva).

Glede na aktivno vlogo Agencije (AUKN) v odnosu do družb s kapitalskimi naložbami države na področju korporativnega upravljanja in poročanja predlagamo obveščanje, izobraževanje in ozaveščanje družb s kapitalskimi naložbami države (posledično pa tudi preostalih družb) predvsem v zvezi:

- **z opredelitvijo koncepta trajnostnega poročanja** (tudi v distinkciji do v praksi pogosto uporabljenih pojmov, na primer poročanje o družbeni odgovornosti, okoljsko poročanje itd.) in še posebej koncepta integriranega poročanja;
- s poudarki trajnostnih usmeritev in trajnostnega poročanja glede na **posebnosti posameznih gospodarskih dejavnosti** oziroma njihovih ne/posrednih vplivov na

---

¹³⁴ Glej več o tem v točki 2.5. te naloge.

¹³⁵ Glej več o tem v točki 3.3.2 te naloge.

¹³⁶ Glej več o tem v točki 3.4 te naloge.

¹³⁷ Glej več o tem v točki 2.5 te naloge.

družbeno in naravno okolje (na primer industrija, energetika, bančništvo in zavarovalništvo, komunikacije itd.);

- **aktualnimi projekti in ukrepi** na področju spodbujanja integriranega poročanja na evropski in globalni ravni (predvsem aktivnosti IIRC¹³⁸), ki se jim lahko naše družbe na različne načine pridružijo, ter primeri konkretne dobre prakse integriranega poročanja.

---

¹³⁸ Glej več o tem v točki 2.4.3 te naloge.

6. Seznam preglednic in grafičnih prikazov

Preglednica št. 1: Pregled zakonske in regulativne ureditve trajnostnega poročanja po posameznih državah - stran 17

Preglednica št. 2: Rezultati raziskave na temo integriranega poročanja (okoljski vidiki poslovanja) - stran 19

Preglednica št. 3: Rezultati raziskave na temo integriranega poročanja (družbeni vidiki poslovanja) - stran 20

Preglednica št. 4: Struktura letnega poročila po ZGD-1 in SRS - stran 31

Graf št. 1: Ali ima gospodarska družba na spletnem mestu objavljeno trajnostno (ali sorodno) poročilo kot samostojno publikacijo? - stran 43

Graf št. 2: Ali ima gospodarska družba na spletnem mestu objavljene trajnostne informacije v samostojnem/ih poglavju/ih v svojem letnem oziroma poslovnem poročilu? - stran 44

Graf št. 3: Trajnostne informacije so vključene v pismo direktorja oziroma uprave v letnem oziroma poslovnem poročilu - stran 44

Graf št. 4: Trajnostne informacije so vključene v strateška vsebinska poglavja poslovnega poročila - stran 45

Graf št. 5: Trajnostne informacije so vključene v poglavje o obvladovanju oziroma upravljanju tveganj - stran 45

7. Priloge

7.1 Priloga št. 1: Tip poročanja 20 največjih slovenskih družb s kapitalskimi naložbami države

7.2 Priloga št. 2: Kvalitativna analiza vsebin (trajnostnih informacij) in njihovega integriranja v letna oziroma poslovna poročila 20 največjih družb s kapitalskimi naložbami države

7.1 Priloga št. 1: Tip poročanja 20 največjih slovenskih družb s kapitalskimi naložbami države*

* glede na knjigovodsko vrednost lastniškega deleža RS na dan 30. 6. 2011 (vir: www.auknrs.si)

Šp. št.	ime	www.naštev	tip.poročila	link.na.poročilo	naslov	pravno.org.oblika
1	DRUŽBA ZA AVTOCESTE V REPUBLIKI SLOVENIJI D.D.	http://www.dars.si/	Letno poročilo	http://www.dars.si/Dokumenti/1_lebna_poročila/DARS_Letno-poročilo_2010.pdf	ULICA XIV. DIVIZIJE 4, 3000 CELJE	DELNIŠKA DRUŽBA
2	HOLDING SLOVENSKE ELEKTRARNE D.O.O.	www.hse.si	Letno poročilo	http://www.hse.si/files/default/letna-poročila/HSE-letno_poročilo_2010-slo.pdf	KOPRSKA ULICA 92, 1000 LJUBLJANA	DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO
3	NOVA LJUBLJANSKA BANKA D.D.	http://www.nlb.si/	Letno poročilo	http://www.nlb.si/p2010/SLO/index.html	TRG REPUBLIKE 2, 1000 LJUBLJANA	DELNIŠKA DRUŽBA
4	TELEKOM SLOVENIJE D.D.	http://www.telekom.si/	Poslovno poročilo	http://porocilo.telekom.si/si/report/poslovno-porocila/2-1---financi-rezultati-skupine-telekom-slovenije/2-1-1---kljucni-financi-kazalniki	CIGLETOVA 15, 1000 LJUBLJANA	DELNIŠKA DRUŽBA
			Trajnostno poročilo	http://porocilo.telekom.si/si/report/trajnostno-porocila/3-0---trajnostno-porocilo		DELNIŠKA DRUŽBA
			Računovodsko poročilo	http://porocilo.telekom.si/si/report/racunovodsko-porocila/4-1---uvodna-pojasnila		DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO
						DELNIŠKA DRUŽBA
5	KAPITALSKA DRUŽBA POKOJNINSKEGA IN INVALID. ZAVAROVANJA, D.D.	http://www.kapitalska-druzba.si/	Letno poročilo, konsolidirano letno poročilo	http://www.kapitalska-druzba.si/files/2121/KAD_LP_2010_SLO_aktivno.pdf http://www.kapitalska-druzba.si/files/2134/KAD_Konsolidirano_2010_SLO_aktivni.pdf	DUNAJSKA CESTA 119, 1000 LJUBLJANA	DELNIŠKA DRUŽBA
6	ELEKTRO-SLOVENIJA D.O.O.	www.eles.si	Letno poročilo	http://www.eles.si/files/eles/userfiles/SLO/O_Elesu/Letna_poročila/ELES%20-%20Letno%20porocilo%202010.pdf	HAJDRIHOVA ULICA 2, 1000 LJUBLJANA	DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO
7	SID-SLOVENSKA IZV. IN RAZV. BANKA D.D.	http://www.sid.si/	Letno poročilo	http://www.sid.si/resources/files/doc/poslovni-dokument/LETNO_POROILLO_2010.pdf	JOSIPINE TURNOGRAJSKE 6, 1000 LJUBLJANA	DELNIŠKA DRUŽBA
8	POŠTA SLOVENIJE, D.O.O.	http://www.posta.si/	Letno poročilo	http://www.posta.si/seznam-dokumentov/53/Letno-poročilo	SLOMŠKOV TRG 10, 2000 MARIBOR	DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO
9	ELEKTRO LJUBLJANA D.D.	http://www.elektro-ljubljana.si/	Letno poročilo	http://www.elektro-ljubljana.si/Portals/0/Content/Dokumenti/Letna%20porocila/letno_porocilo_2010.pdf	SLOVENSKA CESTA 58, 1516 LJUBLJANA	DELNIŠKA DRUŽBA
10	ELEKTRO MARIBOR D.D.	http://www.elektro-maribor.si	Letno poročilo	http://www.elektro-maribor.si/bin?bin.svc=obj&bin.id=83CA5E1D-5380-B3FF-D041-86930E163E13	VETRINJSKA ULICA2, 2000 MARIBOR	DELNIŠKA DRUŽBA
11	SLOVENSKE ŽELEZNICE, D.O.O.	http://www.slo-zeleznice.si/	Letno poročilo	http://www.slo-zeleznice.si/uploads/pictures/galler/vfile/SZ-LP2010.pdf	KOLODVORSKA ULICA 11, 1000 LJUBLJANA	DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO
12	ZAVAROVALNICA TRIGLAV D.D.	http://www.triglav.si/	Finančno letno poročilo	http://www.triglav.eu/afcc30d-1f6b-45cb-bb1c-ed42c1d02fc?lp=2010.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=afcc30d-1f6b-45cb-bb1c-ed42c1d02fc	MIKLOŠIČEVA CESTA 19, 1000 LJUBLJANA	DELNIŠKA DRUŽBA
13	NOVA KBM D.D.	www.nkbm.si	Letno poročilo	http://www.nkbm.si/downloadfile.aspx?fileid=2173	ULICA VITA KRAIGHERJA 4, 2505 MARIBOR	DELNIŠKA DRUŽBA
14	ELEKTRO CELJE D.D.	http://www.elektro-celje.si/	Letno poročilo	http://www.elektro-celje.si/images/files/Letno_poročilo_2010_end.pdf	VRNUČEVA 2A, 3000 CELJE	DELNIŠKA DRUŽBA
15	LUKA KOPER D.D.	http://www.luka-kp.si/	Letno poročilo	http://www.luka-kp.si/slo/za-vlagatelja/poslovna-porocila	VOJKOVO NABREŽJE 38, 6501 KOPER	DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO
16	ELEKTRO GORENJSKA D.D.	http://www.elektro-gorenjska.si/	Letno poročilo	http://www.elektro-gorenjska.si/resources/files/pdf/poročila/EG-letno-porocilo-2010-s.pdf	ULICA MIRKA VADNOVA 3A, 4000 KRANJ	DELNIŠKA DRUŽBA
17	ELEKTRO PRIMORSKA D.D.	http://www.elektro-primorska.si/	Letno poročilo	http://www.elektro-primorska.si/si/Documents/Letno%20_poro%C4%8Dilo_dru%C5%BEbe_za_letno_2010.pdf	ERJAVČEVA 22, 5000 NOVA GORICA	DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO
18	GEOPLIN D.O.O.	http://www.geoplina.si/	Letno poročilo	http://www.geoplina.si/odruzbi/poslovna-poročila-in-druge-publikacije	CESTA LJUBLJANSKE BRIGADE 11, 1000 LJUBLJANA	DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO
19	SIJ-SLOVENSKA INDUSTRIJA JEKLA D.D.	http://www.sij.si	Letno poročilo	http://www.sij.si/images/financi-podatki/LP-SKUPINA_SIJ_2010.pdf	GERBIČEVA 98, 1000 LJUBLJANA	DELNIŠKA DRUŽBA
20	GEN ENERGIJA D.O.O.	www.gen-energija.si	Letno poročilo	http://www.gen-energija.si/si/gradiva/letna-porocila	CESTA 4. JULIJA 42, 8270 KRŠKO	DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

7.2 Priloga št. 2: Kvalitativna analiza vsebin (trajnostnih informacij) in njihovega integriranja v letna oziroma poslovna poročila 20 največjih družb s kapitalskimi naložbami države*

* glede na knjigovodsko vrednost lastniškega deleža RS na dan 30. 6. 2011

Zap. št.	Ime	Družba trajnostno poročila v samostojnem (trajnostnem) poročilu	Družba trajnostno poročila v okviru letnega oziroma poslovnega poročila - ločeno poglavje	Družba trajnostno poročila v okviru običajnih vsebin (poglavij) svojega letnega oziroma poslovnega poročila		
				Trajnostne vsebine vključene v pismo direktorja	Trajnostne vsebine vključene v vodne strateške vsebine poslovnega poročila	Trajnostne vsebine vključene v poglavje o obvladovanju oziroma upravljanju tveganj
Column1	Column2	Column3	Column4	Column5	Column6	Column7
1	DRUŽBA ZA AVTOCESTE V REPUBLIKI SLOVENIJI, D.D. CELJE		X (str. 64 - 73): družbena odgovornost		X: kratka omemba v poslanstvu: čim manjša obremenitev okolja; v strateških ciljih: skrb za okolje	X (str.42): okoljska tveganja
2	HOLDING SLOVENSKE ELEKTRARNE D.O.O.		X (str. 107-115): družbena odgovornost	X (zelo splošno)	X (str. 52): varovanje okolja omenjeno med vrednotami	(le posredno v sklopu regulatornih tveganj je omenjen trg z emisijskimi kuponi - CO2)
3	NOVA LJUBLJANSKA BANKA D.D.		X (družbena odgovornost)			
4	TELEKOM SLOVENIJE, D.D.	X	NE (ker samostojno trajnostno poročilo)	X (dolgoročen razvoj in rast; osredotočenje na uporabnika, zaposlene...)	X (vrednote)	X (tveganja, povezana z zaposlenimi)
5	KAPITALSKA DRUŽBA POKOJNINSKEGA IN INVALID. ZAVAROVANJA, D.D.		X (str. 69-76)		X (minimalno): med vrednotami je omenjena odgovornost do družbenega in naravnega okolja	
6	ELEKTRO-SLOVENIJA D.O.O.			X	NE (minimalno - poglavje o zaposlenih)	
7	SID-SLOVENSKA IZV. IN RAZV. BANKA D.D.		X (zelo kratko, str. 45-47)	NE (razen posredno - prek napovedi nove strategije zmanjšanja količinske rasti in povečanja notranje, kvalitativne; sicer le omemba trajnostnega razvoja v zadnjem stavku)		
8	POŠTA SLOVENIJE, D.O.O.		X (str. 89-103): družbena odgovornost		X: trajnostni razvoj je eno izmed poslanstev družbe, okoljska politika je ena izmed strateških usmeritev	
9	ELEKTRO LJUBLJANA D.D.		X (str. 75-86): družbena odgovornost			
10	ELEKTRO MARIBOR D.D.		X (str. 42-46): družbena odgovornost		X: skrb za okolje je ena izmed vrednot družbe	
11	SLOVENSKE ŽELEZNICE, D.O.O.		X (str. 96-97): družbena odgovornost			
12	ZAVAROVALNICA TRIGLAV D.D.		X (str. 83-89): družbena odgovornost	X (družbena odg. kot ena izmed treh temeljnih vrednot družbe)	X: družbena odgovornost je ena izmed treh vrednot družbe	
13	NOVA KBM D.D.		X (str. 52-53): poročilo o ravnanju z okoljem	X (poudarja pomembnost kakovosti in trajnostnega razvoja, kar podpira z posedovanjem ISO certifikatov)		
14	ELEKTRO CELJE D.D.		X (str. 85,102): trajnostni razvoj	X	X: vrednote podjetja so družbena odgovornost, varovanje okolja in politika kakovosti	
15	LUKA KOPER D.D.		X: trajnostni razvoj	X (omemba trajnostnega razvoja in dolgoročnih načrtov)	X: družbena odgovornost (varovanje okolja, skrb za zaposlene, družbeno okolje, dobavitelji itd.)	X: okoljska tveganja
16	ELEKTRO GORENJSKA D.D.		X (str. 93-118): trajnostni razvoj			
17	ELEKTRO PRIMORSKA D.D.			omenja le zaposlene		
18	GEOPLIN D.O.O.		X (str. 117-119): družbena odgovornost		X: posedovanje raznih certifikatov dokazuje, da sta skrb za okolje in družbena odgovornost vrednoti podjetja	
19	SIJ-SLOVENSKA INDUSTRIJA JEKLA D.D.		X (str. 60 -71): trajnostni razvoj			X (str. 33): upravljanje z ekološkimi tveganji
20	GEN ENERGIJA D.O.O.		X (str. 37-38): celovita odgovornost	X (zelo splošno)	X: trajnostni razvoj je omenjen v viziji, poslanstvu in vrednotah kot ena izmed ključnih vsebin	

8. Viri in literatura (po abecednem redu)

8.1 Viri

Directive 2003/51/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2003 amending Directives 78/660/EEC, 83/349/EEC, 86/635/EEC and 91/674/EEC on the annual and consolidated accounts of certain types of companies, banks and other financial institutions and insurance undertakings. OJ L 178, 17.7.2003, str. 16–22.

Eighth Council Directive 84/253/EEC of 10 April 1984 based on Article 54 (3) (g) of the Treaty on the approval of persons responsible for carrying out the statutory audits of accounting documents. OJ L 126, 12.5.1984, str. 20–26.

First Council Directive 68/151/EEC of 9 March 1968 on co-ordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 58 of the Treaty, with a view to making such safeguards equivalent throughout the Community. OJ L 65, 14.3.1968, str. 8–12.

Fourth Council Directive 78/660/EEC of 25 July 1978 based on Article 54 (3) (g) of the Treaty on the annual accounts of certain types of companies. OJ L 222, 14.8.1978, str. 11–31.

Second Council Directive 77/91/EEC of 13 December 1976 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 58 of the Treaty, in respect of the formation of public limited liability companies and the maintenance and alteration of their capital, with a view to making such safeguards equivalent. OJ L 026, 31. 1. 1977, str. 1 – 13.

Seventh Council Directive 83/349/EEC of 13 June 1983 based on the Article 54 (3) (g) of the Treaty on consolidated accounts. Official Journal L 193, 18. 7. 1983, str. 1 – 17.

Slovenski računovodski standardi (SRS) 2006, Uradni list RS, št. 118/05, s spremembami in dopolnitvami.

Slovenski računovodski standard 21 (2012) – Knjigovodske listine, Uradni list RS, št. 80/11.

Slovenski računovodski standard 22 (2012) – Poslovne knjige, Uradni list RS, št. 80/11.

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), Uradni list RS, št. 42/06, 10/08, 68/08, 42/09, 65/09-UPB3, 33/11, 91/11.

Zakon o revidiranju (Z-Rev2), Uradni list RS, št. 65/2008.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1B), Uradni list RS, št. 68/2008.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1C), Uradni list RS, št. 42/2009.

Zakon o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije (ZUKN), Uradni list RS, št. 38/10.

8.2 Literatura

Bratina Borut, Jovanovič Dušan, Primec Andreja, Korporacijsko pravo – z navzkrižnim navajanjem zakonodaje, Planet GV, Ljubljana, 2009.

Bratina Borut, Pašič Polona, Novosti na področju korporativnega upravljanja družb v državni lasti, Podjetje in delo, Letnik 2010, št. 8, str. 1480 (9 strani, dostop prek IUS INFO).

Cotič Živa, Prihod novosti z AUKN, Pravna praksa, Letnik 2011, št. 22, str. 29 (dostop prek IUS-INFO).

Drevenšek Mojca, Vezjak Blanka, Celovito (integrirano) poročanje: Koncept in orodje na poti k transparentnemu izkazovanju trajnostne naravnosti podjetij, Zbornik 15. Slovenske konference o odnosih z javnostmi, PRSS – Slovensko društvo za odnose z javnostmi, Ljubljana, 2011.

Drevenšek Mojca, Vezjak Blanka, Konec ločevanja letnih in trajnostnih poročil? MG, revija Združenja Manager, št. 19, Ljubljana, 2011, str. 26-27.

Eccles Robert G., Serafaim George, Accelerating the Adoption of Integrated Reporting, CSR Index, Innovatio Publishing, januar 2011, str. 70-92.

Eccles Robert G., Krzus Michael P., One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy, John Wiley & Sons, Hoboken, New Jersey, 2010.

Green Paper on Corporate Governance in Europe. URL:

ec.europa.eu/internal_market/company/modern/corporate-governance-framework_en.htm (27.12.2011).

Ivanjko Šime, Kocbek Marijan, Prelič Saša, Korporacijsko pravo: pravni položaj gospodarskih subjektov, GV Založba, Ljubljana, 2009.

Kocbek Marijan, Zelena knjiga o korporacijskem upravljanju v EU, Podjetje in delo, Letnik 2011, št. 4, str. 699 (13 strani, dostop prek IUS INFO).

Kocbek Marijan, Prelič Saša, Zakon o gospodarskih družbah ZGD-1 z novelo ZGD-1C, Uvodna pojasnila, GV Založba, Ljubljana, 2009.

Kocbek Marijan, Razvoj in spreminjanje Zakona o gospodarskih družbah, Podjetje in delo, Letnik 2009, št. 5, str. 851 (7 strani, dostop prek IUS INFO)

Kokol Mateja, Primerjava sistema korporativnega upravljanja – kodeksa CG – slovenskih in nemških delniških družb, Podjetje in delo, Letnik 2010, št. 4, str. 582 (16 strani, dostop prek IUS INFO).

Krzus Mike, Integrated Reporting – if not now, when?, IRZ, št. 6, 2011, str. 271-276. URL:

<http://www.mikekrzus.com/resources/Krzus-IRZ-06-2011.pdf> (26.12.2011)

Toš Niko, Hafner-Fink Mitja, Metode družboslovnega raziskovanja, FDV, Ljubljana, 1998.

Vezjak Blanka, Letno poročilo je ogledalo podjetja, Svetovalec – priloga Gospodarskega vestnika, Letnik 2004, št. 15, str. 48.

Vezjak Blanka, Družbeno odgovorno računovodstvo – utopija, moda ali potreba?, V: Turk Ivan, 40. simpozij o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji, Portorož, 16. – 18. april, 2008, Zbornik referatov, Ljubljana, Zveza ekonomistov Slovenije, Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, str. 55-69.

Vezjak Blanka, Poročanje o trajnostnem (družbeno odgovornem) poslovanju ter vloga računovodij in revizorjev, Revizor, 2009, Letnik 10, št. 5, str. 45-72.

Vezjak Blanka, Poslovno poročilo 2010, IKS, 2011, letnik 38, št. 4, str. 128-138.

Vezjak Blanka, Poslovno poročilo 2011 – ob upoštevanju načel celovitega (integriranega) poročanja, IKS, 2012, letnik 39, št. 4 (v tisku).

Villiers Charlotte, Corporate Reporting and Company Law, Cambridge Studies in Corporate Law, Cambridge University Press, Cambridge, 2006.

8.3 Gradiva z medmrežja

Action Plan for Corporate Social Responsibility, The Danish Government, maj 2008. URL: http://www.samfundsansvar.dk/graphics/Samfundsansvar.dk/Dokumenter/Action_plan_CSR.pdf (29.12.2011)

Brennan Niamh, Theoretical Perspectives on Corporate Narrative Disclosures: New Insights from Psychology, Sociology, and Critical Perspectives, University of Sydney, 2010. URL: http://apira2010.econ.usyd.edu.au/conference_proceedings/APIRA-2010-231-Brennan-Theoretical-perspectives-on-narrative-disclosures.pdf (26.12.2011)

Eccles Robert G., George Serafaim, Leading and Lagging Countries in Contributing to a Sustainable Society, 2011. URL: <http://hbswk.hbs.edu/item/6716.html> (6.1.2012)

Edelman Trust Barometer 2011. URL: <http://edelman.com/trust/2011/uploads/Edelman%20Trust%20Barometer%20Global%20Deck.pdf> (26.12.2011)

Environmental, Social and Governance (ESG) indicators in annual reports: An introduction to current frameworks, Federation of European Accountants (FEE), 2011. URL: <http://www.fee.be/fileupload/upload/ESG%20indicators%20in%20annual%20reports%20An%20introduction%20to%20current%20frameworks%201105%20Colour265201158120.pdf> (26.12.2011)

Guidelines for external reporting by state-owned companies, Ministry of Enterprise, Energy and Communications, Švedska, 2007, URL: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/09/41/25/56b7ebd4.pdf> (26.12.2011)

Lydenberg Steve, Grace Katie, Innovations in Social and Environmental Disclosure Outside the United States, Domini Social Investments, 2008. URL: http://www.domini.com/common/pdf/Innovations_in_Disclosure.pdf (27.12.2011)

Ioannou Ioannis, Serafaim George, The Consequences of Mandatory Corporate Sustainability Reporting, Working Paper, Harvard Business School, 2011. URL: <http://www.hbs.edu/research/pdf/11-100.pdf> (26.12.2011)

King Code of Governance for South Africa 2009, Institute of Directors Southern Africa, 2009. URL: <http://www.ecgi.org/codes/documents/king3.pdf> (29.12.2011)

Kodeks upravljanja družb s kapitalskimi naložbami države, Agencija za upravljanje kapitalskih naložb RS, 2011. URL: http://www.auknrs.si/f/docs/pomembni_dokumenti/Kodeks_cistopis_objavljen.pdf (26.12.2011)

Kodeks upravljanja javnih delniških družb, Uradni list RS, št. 44/2004.

Pismo UNPRI (UN Principles for Responsible Investment) 30 največjim svetovnim borzam, januar 2011. URL: <http://www.unpri.org/files/SSE%20Letters%20to%20exchanges%20-%20public%20version.pdf> (27.12.2011)

Priporočila in pričakovanja Agencije za upravljanje kapitalskih naložb do družb z lastništvom države, Agencija za upravljanje kapitalskih naložb RS, 2011. URL: http://www.auknrs.si/f/docs/priporocila/Pricakovanja_AUKN_19_december_2011.pdf (26.12.2011)

Quick Guide to Corporate Governance and King III, Bowman Gilfillan Attorneys, 2010. URL: <http://services.bowman.co.za/Brochures/OnlineServices/CorporateGovernance/Corporate-Governance-King-3.pdf> (27.12.2011)

Reporting on Corporate Social Responsibility: An introduction for supervisory and executive boards, Danish Commerce and Companies Agency, 2009. URL: http://www.csrgov.dk/graphics/publikationer/CSR/Reporting_CSR_L5_UK_05.pdf (29.12.2011)

Roth Felix, Who can be trusted after the financial crises?, CEPS Working Document Nr. 322, CEPS – Centre for European Policy Studies, 2009.

Smernice OECD za korporativno upravljanje družb v državni lasti, Socius, 2009. URL: http://www.auknrs.si/f/docs/pomembni_dokumenti/SMERNICE_OECD.pdf (26.12.2011)

Smernice poročanja družb s kapitalskimi naložbami države, Agencija za upravljanje kapitalskih naložb RS, 2011. URL: http://www.auknrs.si/f/docs/pomembni_dokumenti/smernice.pdf (26.12.2011)

Study on Monitoring and Enforcement Practices in Corporate Governance in the Member States, RiskMetricsGroup, 2009, URL: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/ecgforum/studies/comply-or-explain-090923_en.pdf (27.12.2011)

Sustainable Stock Exchanges. URL: <http://www.unpri.org/sustainablestockexchanges/publications/> (27.11.2011).

The Swedish Corporate Governance Code, Swedish Corporate Governance Board, 2011. URL: http://www.corporategovernanceboard.se/media/45322/svenskkodbolagsstyrn_2010_eng_korrigerad2011_0321.pdf (27.11.2011)

Tomorrow's Corporate Reporting: A critical system at risk, Chartered Institute of Management Accountants, PwC, 2011. URL: www.pwc.co.uk/eng/publications/tomorrows-corporate-reporting-a-critical-system-at-risk.html (26.12.2011)

Towards integrated reporting: Communicating Value in the 21st Century, IIRC, 2011. URL: www.theiirc.org/wp-content/uploads/2011/09/IR-Discussion-Paper-2011_spreads.pdf (27.12.2011)

Zelena knjiga: Okvir EU za upravljanje podjetij, Evropska komisija, 2011, slovenski prevod, str. 9-10. URL: ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/com2011-164_sl.pdf (7. 1. 2012)